

KRAJOBRAZ ZMIAN

Spis treści

Wstęp.....	2
Humanizacja usług społecznych.....	3
Przedsiębiorczość dla pracy	3
Przedsiębiorstwo społeczne	3
Było, nie minęło.....	4
Idzie nowe	5
Priorytet humanizacji gospodarki	6
Czas ucieka wieczność czeka	7
Okno na świat	8
Edukacja solidarności	8
Autoryzacja tożsamości	9
Kresowe rozbudzanie rozwoju	10
Problem <i>bariera demokracji</i>	10
Okoliczności <i>równość i wolność</i>	10
Szansa <i>pamięć obwarzanka</i>	11
Przedsięwzięcie <i>sprawności dla rozwoju</i>	11
Powiatowa aglomeracja.....	11
Urbanizacja	12
Cyfrowe poszerzenie kultury	12
Strategia międzyludzkiej odpowiedzialności.....	13
Demokratyzacja	13
Pomiędzy kiczem a memem.....	13
Siła złego.....	14
Gadając do obrazu.....	14
Na bezrybiu.....	15
Człowiek myśli Pan Bóg kryśli.....	15
Samokształcenie wspólnot	16
Wirus destrukcji	16
Rewolucja gospodarcza.....	17
Cyfrowe poszerzenie kultury gospodarowania	17
Zatruty owoc cyfrowego drzewa.....	18
W naszym Kraju nad Wisłą.....	18
Imperia zniewolenia	18
Mgła rewolucji	19
Zmierzch liberalizmu	19
Imperia przeciw narodom	20
Narody dla wolności	21
Polskie racje	21
Pamięć i tożsamość	21
Brukselska opiekuńczość	22
Nasze państwo.....	22
Vox populi	23
Pedagogika krajobrazu	24
Wychowanie do starości.....	24
Kultura solidarności	24
... a jak to robicie ?	25
Humanizacja urbanistyki.....	26
Zaufanie bez urbanistów	26
Jakie Państwo.....	26

Pomocniczość dla rozwoju.....	28
Okiem spracowanego dziadka	29

Wstęp

Niniejsze robocze zestawienie tekstów Andrzeja Madej dotyczących wpływu wywołanych cyfryzacją zmian w gospodarowaniu na znaczenie publicznych wartości w krajobrazie, publikowanych na blogach prowadzonych przez autora na portalach Salon24 i Neon24 w okresie czerwiec 2022 – styczeń 2023 powstało dla potwierdzenia znaczenia rodzinnej praktyki wykorzystywania pedagogiki krajobrazu dla wskazania kierunku modernizacji ustroju polityk publicznych.

Oto bowiem spoglądając okiem ekonomisty z praktyką zarządzania gospodarczego dla powszechnego i sprawiedliwego wykorzystania nowoczesnych technologii, w wywołanych przez rewolucję sztucznej inteligencji perspektywach globalnego strukturalnego bezrobocia i polaryzacji dochodowej, nie wystarcza podnoszenie dobrobytu poprzez podejmowania pracy komercyjnej. Koniecznym jest stworzenie warunków dla podnoszenia dobrobytu indywidualnego i wspólnotowego poprzez bezpośrednie zaspokajanie potrzeb własnych i swoich bliskich pracą solidarną.

Niestety świadomość znaczenia tego wyzwania humanizacji gospodarowania nie jest obecna w głównym nurcie refleksji ekonomicznej, a więc nie może trafić do strategii i programów politycznych.

Ponieważ wiele osób dobrej woli dostrzega potrzebę pracy solidarnej i łączy ją z obyczajem samokształcenia w rodzinie, warto podejmować praktyczne metody pedagogiki opartej na solidarności międzypokoleniowej.

Taka była intencja członków Stowarzyszenia Genius Loci inicjujących w październiku 2022 program Harcerskie Rzecznictwo Krajobrazu. Jego konsekwencją było zaadresowanie w styczniu 2023 do środowiska urbanistów postulatu poszerzenia powinności ich zawodu o pedagogikę krajobrazu. Co poprzez rozbudowę edukacyjnych zakresów polityk przestrzennych w konsekwencji powinno doprowadzić do wprowadzenia nowych zadań publicznych ułatwiających wykorzystanie zasobów cyfrowych danych do społecznego rzecznictwa ładu krajobrazu.

AM, 3 lutego 2023.

Wykaz tekstów i linki do ich treści na portalu Salon24.

Humanizacja usług społecznych – 17 czerwca 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1234130,humanizacja-uslug-spoecznych>

Któż jak nie Bóg – 19 lipca 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1240090,ktoz-jak-nie-bog>

Czas ucieka wieczność czeka – 7 sierpnia 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1243743,czas-ucieka-wiecznosc-czeka>

Wspólnota kresowych rodowodów Europy – 26 sierpnia 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1247434,wspolnota-kresowych-rodowodow-europy>

Kresowe rozbudzanie sprawności – 10 września 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1250288,kresowe-rozbudzanie-rozwoju>

Powiatowa aglomeracja – 22 października 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1259200,powiatowa-aglomeracja>

Pomiędzy kiczem a memem – 10 listopada 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1262915,pomiedzy-kiczem-a-memem>

Samokształcenie elit – 6 grudnia 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1268698,samoksztafcenie-wspolnot>

Imperia zniewolenia – 23 grudnia 2022

<https://www.salon24.pl/u/madej/1272547,imperia-elit>

Polskie racje - 14 stycznia 2023

<https://www.salon24.pl/u/madej/1276795,polskie-racje>

Pedagogika krajobrazu

<https://www.salon24.pl/u/madej/1278595,pedagogika-krajobrazu>

Humanizacja urbanistyki

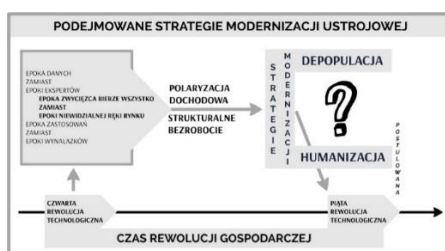
<https://www.salon24.pl/u/madej/1280726,humanizacja-urbanistyki>

Humanizacja usług społecznych

Wykorzystanie innowacji technologicznych dla subsydiarnego wsparcia solidarności wymaga przyjęcia narodowej strategii humanizacji usług społecznych.

Przedsiębiorczość dla pracy

Trwający od ponad pół wieku proces cyfrowej modernizacji gospodarowania, nazywany w ekonomii przechodzeniem z gospodarki opartej na kapitale do gospodarki opartej na wiedzy, wchodzi obecnie w efekcie Rewolucji sztucznej inteligencji, w fazę rozstrzygnięć cywilizacyjnych. W siedmiu tekstach pod wspólnym tytułem „Rewolucja gospodarcza” przedstawiałem konieczność pogłębienia refleksji ekonomicznej a następnie inicjatywy ustrojowej, dwóch nowych sektorów gospodarczych: pierwszego „Sektora dobroczynności” i piątego „Sektora redystrybucji”, jako warunku koniecznego dla integracji solidarności i subsydiarności w kulturze gospodarowania.

Rys. 1. Przesłanki i postulat strategii modernizacji ustrojowej. Opracowanie własne.

Esencjonalne zestawienie przesłanek przemian technologicznych dla takiego wyzwania narodowych strategii rozwoju przedstawiam na rysunku 1. Gdzie postulowane przez mnie za księdzem Czesławem Bartnikiem wprowadzenie do katalogu cnót kardynalnych postawy pracowności, jest ukazane jako reakcja na wprowadzane przez czwartą rewolucję technologiczną (Rewolucję sztucznej inteligencji) zmniejszanie skali rynku pracy.

Aby ułatwić powszechne i sprawiedliwe wykorzystanie innowacji technologicznych powstających przedsiębiorstwach komercyjnych rolnictwa, przemysłu i usług dla zrównoważonego rozwoju wspólnot, przydatne będzie ułatwianie transmisji pomiędzy przedsiębiorczością komercyjną opartą na indywidualizmie a przedsiębiorczością społeczną opartą na humanizmie¹. W tym wprowadzenie do obrotu gospodarczego instytucji przedsiębiorstwa społecznego, jako formy współdziałania gospodarczego skupionego nie tak jak w przedsiębiorstwach komercyjnych na powiększaniu pożytków właścicieli, ale na powiększaniu wartości istotnych dla wspólnot wartości.

Przedsiębiorstwo społeczne

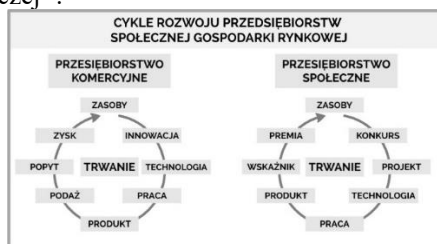
Istotą dynamiki rozwoju gospodarczego jest umiejętność skupiania zasobów dla upowszechnienia pomysłu na zaspokajanie potrzeb. Ponieważ we właściwych dla cywilizacji opartej na rozproszeniu własności warunkach rywalizacji gospodarczej nigdy nie mamy pewności czy nasze rozpoznanie potrzeb i przyjęty sposób ich zaspokojenia zakończy się sukcesem, dlatego dla podkreślenia osobowej odpowiedzialności w podmiocie przed – się – bierającym te zasoby instytucję tę określamy terminem przedsiębiorstwo.

Oznacza to, że powszechne w nauczaniu ekonomii wskazywanie na zysk, wynikający z zestawienia osiągniętych przychodów z poniesionymi kosztami, jako na główny cel działalności przedsiębiorstwa, jest uproszczeniem właściwym dla dominującego obecnie w refleksji ekonomicznej uznawania zaspokajania pragnień za podstawową motywację podejmowania trudów organizowania aktywności gospodarczej. Gdyby refleksja ekonomiczna uznawała, zgodnie z kulturowym sensem podejmowania trudów pracy, za podstawową motywację aktywności gospodarczej zaspokajanie potrzeb, jako główny cel działalności przedsiębiorstwa trzeba by wskazać jego przetrwanie².

¹ Terminem „humanizm” używanym dla podkreślenia wagi relacji międzyludzkich, zastępuję w tej prezentacji używany wcześniej bardziej odpowiednio dla polskiej genezy terminu „pracowność” termin „personalizm”. Czyli nazwy nurtu filozoficznego środowiska Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego związanego z pracą nad pracą księży profesorów Mieczysława Krapca, Karola Wojtyły czy Czesława Bartnika.

² W debatach postulujących konieczność zmiany kluczowych wartości w ekonomii, wskazuje się często na potrzebę przejścia od „ekonomii pragnień” opartej na egoizmie do „ekonomii pragnień” opartej na solidarności.

Dla rekomendowanego kierunku przemian infrastruktury gospodarczej kluczowym jest zestawienie kategorii zysku uzyskiwanego dzięki dobremu rozpoznaniu potrzeb i efektywnemu zarządzaniu w przedsiębiorstwie komercyjnym, z kategorią premii podobnie uzyskiwanej dzięki dobremu rozpoznaniu potrzeb i efektywnemu zarządzaniu w przedsiębiorstwie społecznym³. Zestawienie wskazujące na zgodność racjonalności działania obu rodzajów podmiotowości gospodarczej⁴.

Rys. 2. Cykle rozwojowe przedsiębiorstw społecznej gospodarki rynkowej. Opracowanie własne.

Uznanie „trwania” jako centralnego punktu odniesienia (misji) cyklu rozwoju przedsiębiorstwa (rys. 2) pozwala na porównawcze zestawienie ośmiu kategorii właściwych dla działalności dwóch typów przedsiębiorstw obecnych w praktyce społecznej gospodarki rynkowej. Przedsiębiorstwa komercyjnego, w którym zarządzający maksymalizują cenę którą może uzyskać jego właściciel (akcjonariusz) na rynku kapitałowym oraz przedsiębiorstwa społecznego, w którym zarządzający maksymalizują wskaźniki efektów w realizowanych projektach.

Rys. 3. Podobieństwa oceny efektów przedsiębiorstw przesłankami dynamiki rozwoju kompetencyjnego w SGR. Opracowanie własne.

Przedstawione podobieństwo potwierdza odpowiedniość wykorzystywania w zarządzaniu przedsiębiorstwami społecznymi innowacji technologicznych powstających w bardziej dynamicznie rozwijającym się obszarze przedsiębiorczości komercyjnej. Co będzie miało coraz większe znaczenie wobec wzrostu udziału w gospodarce przedsiębiorstw oferujących sieciowe dostarczanie usług społecznych.

Było, nie minęło

Kilkanaście lat temu uczestniczyłem krótko jako społeczny doradca Związku Powiatów Polskich i Związku Miast Polskich w pracach rządowego zespołu przygotowującego założenia strategii modernizacji ustroju usług społecznych⁵. Szybko się jednak z tej pracy wycofałem po stwierdzeniu, że jej faktycznym celem będzie próba wykorzystywania pojęć ekonomii do angażowania społecznych emocji przy realizacji programów państwowej administracji.

Kilka lat temu równie krótko uczestniczyłem w rządowych zamierzeniach wprowadzenia polskiego modelu

³ Wprowadzanie kategorii „premi” do umów z wykonawcami umów jako motywacji dla efektywności w wykonywaniu zadania publicznego zostało zainicjowane w praktyce polityk publicznych w Ameryce południowej ok 20 lat temu. W Polsce niestety nie podjęto jeszcze prób takiego zestawienia racjonalności gospodarowania przedsiębiorstwa społecznego. Natomiast termin „przedsiębiorstwo społeczne” stosuje się dla określenia tych podmiotów wspierających administrację w realizacji polityk społecznych, które przeznaczają wypracowywany dochód i pozyskiwane środki tylko na realizację swoich celów statutowych.

⁴ Zdaję sobie sprawę że zarówno treść jak i kolejność mojego zestawienia poszczególnych kategorii w obu prezentowanych cyklach rozwojowych wymaga odrębnego omówienia. Szczególnie określenie miejsca dla kategorii „podaż” przed kategoriami „technologia”, „praca” i „produkt”, musi budzić wątpliwości z uwagi na powszechne w ekonomii neoklasycznej zestawianie „podaży” z finalnym dla całego cyklu „popytem”. Tym opartym na praktyce zestawieniem dotykam otwartego w ekonomii zagadnienia racjonalności zachowań gospodarczych ludzi, ale jego głębsze wyjaśnienie przekracza ramy tego tekstu.

⁵ Pełna nazwa tej powołanej przez rząd w 2009 roku instytucji to Zespół ds. Rozwiązań Systemowych w Zakresie Ekonomii Społecznej. Głównym jego celem było wypracowanie modelu przedsiębiorstwa społecznego.

obligacji społecznych⁶. I znów wycofałem się po stwierdzeniu, że i tym razem politycznym inicjatorom tych prac, nie chodzi o wprowadzenie nowego instrumentu finansowego a jedynie o wykorzystanie pojęć ekonomii dla medialnego mistyfikowania szerokiej otwartości centralnie sterowanych polityk społecznych.

Dlatego ostatnio z dużym niedowierzaniem, zainteresowaniem i radością odkryłem w Internecie utworzenie Systemu Monitorowania Usług Publicznych. Będącego cyfrową platformą nowego zakresu i celu wykorzystywania informacji statystycznej, firmowaną przez partnerstwo Głównego Urzędu Statystycznego, Związku Miast Polskich i Związku Powiatów Polskich zawiązane pod patronatem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Jak piszą autorzy, SMUP jest rozbudowaną bazą danych o usługach publicznych świadczonych przez gminy i powiaty. System – za pomocą wskaźników – umożliwia monitorowanie sposobu działania JST w dziewięciu obszarach: podatki i opłaty lokalne, gospodarowanie nieruchomościami, drogownictwo i transport, ochrona środowiska, inwestycje i budownictwo, geodezja i kartografia, edukacja, lokalna polityka społeczna, kultura i rekreacja.

Uważam, że wprowadzenie SMUP staje się dobrą okazją nie tylko do społecznej oceny skuteczności polityk społecznych prowadzonych przez władze samorządów, ale i do poszerzenia refleksji nad znaczeniem przedsiębiorczości społecznej dla przeciwdziałania, wywołanym przez czwartą rewolucję gospodarczą, globalnym skutkom polaryzacji dochodowej i strukturalnego bezrobocia. Która to refleksja powinna wypracować założenia nie tylko dla nowej infrastruktury gospodarczej i ale i dla modernizacji ustroju politycznego, które synergicznie winny wspierać aktywizację przedsiębiorczości społecznej.

Idzie nowe

Jak to powtarzam w każdym z tekstów opisujących gospodarcze konsekwencje czwartej rewolucji technologicznej, przy określaniu priorytetów strategii modernizacji ustrojowej należy pamiętać o całościowym zakresie oddziaływania przesłanek zmian obejmujących cyfrowe poszerzenie przestrzeni, czasu i zasobów relacji międzyludzkich. I że taka całościowa perspektywa uprawnia do przyjęcia humanistycznego powiązania wolności i równości jako kryterium kierunkowania zachodzących zmian dla dobrobytu wspólnot⁷.

Rys. 4. Kulturowe przesłanki strategii humanizacji gospodarki. Opracowanie własne.

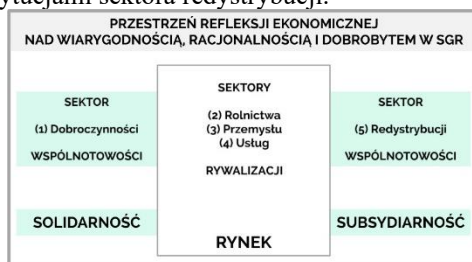
Dlatego w środkowym wierszu schematu systematyzującego przesłanki strategii humanizacji gospodarki, wskazując rekomendowane priorytety modernizacji ustrojowej w obszarach społecznej wiarygodności komunikacji, jako uzupełniające dla priorytetu refleksji ekonomicznej nad przemianami gospodarczymi, wskazuję na modernizację ustroju politycznego. Postulując rozpoczęcie zmian w ustroju społecznej gospodarki rynkowej, od politycznego przyjęcia paradygmatu „solidarny rozwój wiedzy” dla całego obszaru finansów publicznych (trzeci z wierszy rysunku 4).

Tak zarysowana przestrzeń refleksji nad wiarygodnością, racjonalnością i dobrobytem w społecznej gospodarce rynkowej wymaga objęcia łączną perspektywą aktywność człowieka we wszystkich pięciu sektorach gospodarowania (rys. 5). Gdzie właściwe dla neoklasycznej ekonomii oparcie zasady rywalizacji na

⁶ Pełna nazwa konkursu ogłoszonego w 2016 roku przez Ministerstwo Rozwoju brzmiała: „Obligacje społeczne jako narzędzie zwiększania efektywności świadczenia usług społecznych w obszarach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego”. Głównym jego celem było stworzenie nowego mechanizmu finansowania usług społecznych w Polsce.

⁷ Kategorię wspólnot rozumiem jako abstrakt zestawiający różnego rodzaju organiczne powiązania. Poczynając od powiązania materialnego i duchowego wymiarów życia człowieka, poprzez powiązania rodzinne, terytorialne, narodowe i cywilizacyjne.

mechanizmach i infrastrukturze rynku, przyjmować możemy zarówno: (i) dla relacji dokonywanych przez podmioty gospodarcze wewnątrz sektorów rywalizacji (rolnictwa, przemysłu i usług), (ii) dla relacji pomiędzy tymi podmiotami a właściwymi dla sektora dobroczynności gospodarstwami domowymi, jak i (iii) dla relacji pomiędzy tymi podmiotami a instytucjami sektora redystrybucji.

Rys. 5. Przestrzeń refleksji ekonomicznej nad wiarygodnością, racjonalnością i dobrobytem w społecznej gospodarce rynkowej. Opracowanie własne.

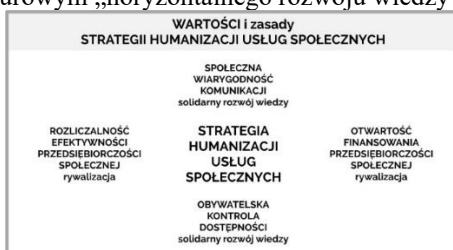
Natomiast zestawienie zasad wspólnotowości dla sektorów dobroczynności i redystrybucji wymagać będzie sprecyzowania założeń i warunków odpowiednio dla nowych możliwości rozwoju kultury (narodowej) solidarności i kultury (politycznej) subsydiarności. Tak by potwierdzić rosnące znaczenie instytucji służących trwałości organicznych więzi rodzinnych i narodowych oraz skuteczności politycznej aktywności obywatelskiej.

Priorytet humanizacji gospodarki

Zachodzący w całej Europie proces cyfryzacji usług społecznych stawia coraz większe wymagania dla zakresu i staranności ich świadczenia, w tym wykonywanych przy wsparciu środków publicznych zarówno w formie bezpośredniego zaspakajania potrzeb społecznych przez administrację publiczną⁸, jak i w formie usług przedsiębiorstw (komercyjnych albo społecznych) świadczonych na zlecenie administracji publicznej⁹. Należy się przy tym spodziewać, że dla zachowania efektywności w sieciowym dostarczaniu świadczeń publicznych, wobec cyfrowego poszerzania kultury rozwijającego nasze potrzeby i doskonalącego sposoby ich zaspakajania, zmniejszać będzie zakres usług wykonywanych bezpośrednio przez administrację (typu: A2C) natomiast zwiększać się będzie zakres usług wykonywanych przez przedsiębiorstwa (typu: B2C).

Dlatego modernizacja systemu usług społecznych¹⁰ wydaje się być kluczowym zagadnieniem dla strategii rozwoju Polski. A w konsekwencji również szansą na wzajemne korzyści z wykorzystywania otwartości relacji pomiędzy Europejskimi narodami.

Ponieważ zgodnie z wcześniej określonymi wartościami i zasadami narodowa strategia modernizacji systemu usług społecznych powinna przewidywać maksymalizację samodzielności obywatela w ocenie podstawowego celu systemu usług, którym jest zapewnienie każdemu potrzebującemu dostępności do uzyskania świadczenia, uprawnionym określeniem tego procesu wydaje się „humanizacja usług społecznych”. Korespondująca w ten sposób z szerszym postulatem kulturowym „horyzontalnego rozwoju wiedzy”.

Rys. 6. Wartości i zasady humanizacji usług społecznych. Opracowanie własne.

⁸ W proponowanej systematyce pięciu sektorów usługi tego typu należałoby określić jako aktywność podmiotów Sektora redystrybucji dla podmiotów Sektora dobroczynności. Popularnym jest skrótowe określanie tego typu usług jako A2C.

⁹ W proponowanej systematyce pięciu sektorów usługi tego typu należałoby określić jako aktywność podmiotów Sektora rywalizacji dla podmiotów Sektora dobroczynności. Popularnym jest skrótowe określanie tego typu usług jako B2C.

¹⁰ Przez usługę społeczną rozumiem taki rodzaj działania gospodarczego, które zaspokaja osobistą potrzebę. Przyjęcie subsydiarny charakter sektora redystrybucji wobec sektora solidarności powoduje że większość z usług społecznych ma w warunkach społecznej gospodarki rynkowej charakter usług publicznych.

Kluczowymi zasadami strategii „humanizacji usług publicznych” są solidarny rozwój wiedzy jako główna zasada systemu finansów publicznych i rywalizacja jako główna zasada przedsiębiorczości społecznej. Które to zasady winny zapewnić następujące wartości: społeczna wiarygodność komunikacji, obywatelska kontrola dostępności, rozliczalność efektów przedsiębiorczości społecznej i otwartość finansowania przedsiębiorczości społecznej.

Rys. 7. Instytucje i zasady humanizacji usług społecznych. Opracowanie własne.

Uzupełniającymi zasadami strategii „humanizacji usług społecznych” są lokalna samorządność jako podstawa ustroju demokratycznego i rozliczalność finansowa jako podstawa społecznej kontroli finansów publicznych. Co zapewnić powinny odpowiadające tym zasadom instytucje: przedsiębiorstwo społeczne, obligacja posagowa¹¹, system monitorowania usług publicznych i zespół obywatelskich kuratorów usług społecznych¹².

Rys. 8. Elementy infrastruktury wiarygodności gospodarowania dla rywalizacji w społecznej gospodarce rynkowej. Opracowanie własne.

Zestawione na rysunku 8 proponowane instytucje poszerzenia infrastruktury społecznej gospodarki rynkowej jako elementy strategii humanizacji usług publicznych, sprowadzają się do wsparcia wiarygodności przedsiębiorstwa społecznego jako kluczowego podmiotu dla subsydiarnego wsparcia środkami sektora redystrybucji pracy solidarnej w sektorze dobroczynności. Obejmują one obok instytucji przedstawionych w tym tekście, również System społecznego repozytywizowania informacji omówiony w mojej siódmej prezentacji wyzwań Rewolucji gospodarczej <https://www.salon24.pl/u/madej/1196570,rewolucja-gospodarcza-7>, <https://si.neon24.info/post/166114,rewolucja-gospodarcza-7>

Uważam, że poprzez podjęcie takiej strategii witalizacji przedsiębiorczości, Polska mogłaby zająć istotne miejsce w piątej rewolucji technologicznej, dopełniającej stuletni okres cyfrowych przemian kultury gospodarczej.

Utrecht – Kraków, Czerwiec 2022.

Czas ucieka wieczność czeka

Zamiast pogrzebu cywilizacji chrześcijańskiej¹³.

¹¹ Koncepcję wykorzystania obligacji posagowych przedstawiłem w 2017 roku w kontekście wizji uspołecznienia finansowania przedsiębiorczości społecznej w systemie ochrony zdrowia https://prezi.com/p/edit/ujwr_jsijnat/.

¹² Instytucję obywatelskiego kuratora wybieranego okresowo przez ogół mieszkańców wspólnoty, przedstawiałem kilka razy w kontekście wsparcia odpowiedzialności rodziców za edukację dzieci (Obywatelski Kurator Oświaty). Obserwując analogiczne do systemu edukacji potrzeby integracji usług dostarczanych centralnie oraz dostarczanych lokalnie, obecnie uważam że instytucja obywatelskiego kuratora powinna również dotyczyć zagadnień ochrony zdrowia (Obywatelski Kurator Zdrowia) i sportu (Obywatelski Kurator Sportu).

¹³ Tematem tekstu nawiązuję do komentarza prof. Andrzeja Nowaka do książki Chantal Delsol pod tytułem „Koniec cywilizacji chrześcijańskiej” (Gość Niedzielny, 28 lipca 2022)

Okno na świat

Sieciowe przyspieszenie kontaktów otwiera warunki dla dominacji porządku czasu spontanicznego w ludzkim działaniu. Dynamika wymiany gospodarczej coraz bardziej pomija pojęcia, zasady i obyczaje najważniejszego w dziejach cywilizacji łacińskiej porządku czasu systematycznego.

Co nie mniej istotne, cyfrowo redukowana kultura bez żadnych skrupułów pomija, trzeci z używanych już przez Greków, wieczny porządek czasu. Zapominamy że to dewiza „czas ucieka wieczność czeka” była przez wieki fundamentem formacji mocnych sumień dla oparcia wolności na godności.

Z widokiem na tą sentencję, wpisaną w krajobraz Wadowic nad zegarem słonecznym na bocznej ścianie bazyliki, urodził się 18 maja 1920 roku Karol Wojtyła. Ten polski szczep kościoła powszechnego patronujący dziś jako święty rodzin duchowemu wymiarowi gospodarstw domowych.

Uważam że ten duchowy, dla wierzącego w zmartwychwstanie pierwszy wymiar porządkowania perspektywy naszego życia, powinien stać się podstawą dla nauczania etyki w szkołach uznających samokształcenie w rodzinie za wyznacznik integracji wychowania i wykształcenia. Dla rozpoczęcia tej pracy giganci lubelskiej szkoły personalizmu pozostawili nam nawet cnotę *pracodzielności* jako właściwe dla godności pracy uzupełnienie czterech cnot kardynalnych.

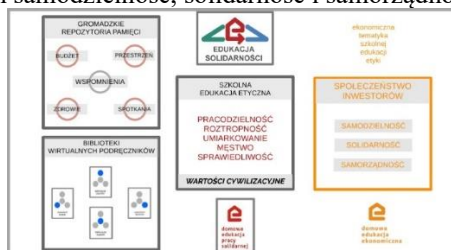
Edukacja solidarności

Postulując przyjęcie paradygmatu *samokształcenia w rodzinie* dla modernizacji systemu edukacji, odpowiednio dla oparcia gospodarki na paradygmacie *solidarny rozwój wiedzy*, nowy model nazwałem *Edukacją solidarności*¹⁴. Druga z pięciu zasad tego modelu przedstawia trzy kluczowe dziedziny humanistyki, na których powinna się skupić integracja domowego wychowania i szkolnej edukacji.

Pierwszą z tych dziedzin jest kultura gospodarowania, w której najszybciej ujawniają się skutki cyfrowej rewolucji. Sprzyjają temu dominujące w głównym nurcie refleksji akademickiej powiązanie neoliberalizmu ekonomicznego z posmodernizmem kulturowym, który łącznie bywa określany nurtem *Ekonomii pragnień*.

Od początku XXI wieku radykalnym przemianom podlegają nie tylko rynki towarowe czy finansowe, nie tylko zasady świadczenia pracy czy usług, ale i formy, miary i wagi własności. Obawiam się że jeżeli oparta na wolności dla konsumpcji *Ekonomia pragnień* nie zostanie zastąpiona opartą na wolności dla inwestycji *Ekonomią potrzeb*, innowatorzy świata *metaverse* korzystający z siły instrumentów czasu spontanicznego właśnie próbują nam otworzyć bramy armagedonu.

Rok temu sądziłem że społecznym wywołaniem potrzeby *Ekonomii potrzeb*, w tym umocnienia znaczenia perspektywy czasu systematycznego i wywołaniem gospodarczego znaczenia perspektywy czasu wiecznego, mogło by być powiązanie domowego wychowania i szkolnego wykształcenia dla kultury gospodarowania. Jako kategorie otwierające opartą na wartościach cywilizacyjnych refleksję o konstytucyjnej w Polsce społecznej gospodarce rynkowej¹⁵ wskazałem samodzielność, solidarność i samorządność (rys. 1).

Rys. 1. Społeczeństwo inwestorów kanonem integracji domowej i szkolnej edukacji ekonomicznej. Opracowanie własne Andrzej Madej, [publikacja 27.08.2021](https://www.salon24.pl/u/madej/1161154,edukacja-solidarnosci).

Nadzwyczaj sprzyjającą okolicznością dla wsparcia społecznego zainteresowania, wydał mi się ogłoszony w 2021 roku rządowy zamiar przygotowania nowych podstaw programowych dla szkolnych lekcji etyki. Dlatego 31

<https://www.gosc.pl/doc/7711879.Koniec-cywilizacji-chrystianskiej>) .

¹⁴ Opis modelu systemu Edukacja solidarności w tekście z 7 sierpnia 2021

<https://www.salon24.pl/u/madej/1161154,edukacja-solidarnosci>

¹⁵ Przesłaniem modernizacji społecznej gospodarki rynkowej powinna być humanizacja usług społecznych

<https://www.salon24.pl/u/madej/1234130,humanizacja-uslug-spoecznych>

sierpnia 2021 zawnioskowałem w petycji do Ministra Edukacji i Nauki o przyjęcie programu pomocniczego wsparcia **Domowej edukacji pracy solidarnej** poprzez przygotowanie na lekcjach etyki do **Domowej edukacji ekonomicznej**.

Niestety w opinii Ministerstwa (odpowiedź z dnia 29 września 2021) cele mojej propozycji są podobno już osiągnięte dzięki precyzyjnemu ich zidentyfikowaniu i wpisaniu do podstaw programowych kilku innych przedmiotów. Z którym to stanowiskiem nie próbowałem polemizować, znając erystyczną spójność dominującej w zaleceniach administracji Unii Europejskiej dla rządowych ekspertów ustaleń tzw. *Ekonomii społecznej*, faktycznie będącej zbiorem pobożnych życzeń opartych na kilku oderwanych od rzeczywistości aksjomatach.

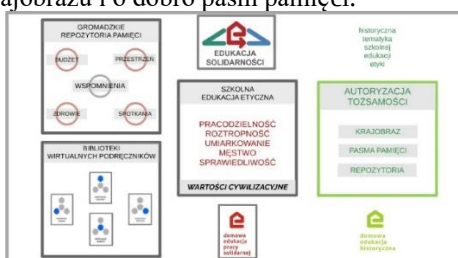
Obecnie sądzę, że ewentualne przyjęcie łacińskich fundamentów aksjologicznych do szkolnej edukacji ekonomicznej przez strategów modernizacji naszego systemu edukacji, będzie możliwe dopiero po sformułowaniu potrzeb i kierunków modernizacji ustrojowej społecznej gospodarki rynkowej przez liderów polskiej refleksji ekonomicznej w języku i zamierzeniach *Ekonomii potrzeb*. Czego oczywiście nie można wykluczyć ...

Autoryzacja tożsamości

Największe zmiany cyfryzacja wywołuje w kulturze pamięci. Gdzie z jednej strony uzyskujemy ogromną możliwość wykorzystywania poszerzonych zasobów i relacji dla osobistego i wspólnotowego rozwoju, ale z drugiej strony poprzez osłabienie kontroli nad naszą prywatnością, grozi nam utrata istoty człowieczeństwa, którą jest tajemnica wolnej woli.

Dlatego należy liczyć, że obie formy magazynowania i udostępniania informacji, które dla spójności proponuję powiązać szerszym terminem *repozytorium*, uzyskają z czasem systemową ochronę państwa. Podobnie jak ochronę taką dla dobra kultur narodowych uzyskiwały biblioteki, muzea czy galerie sztuki.

W proponowanej systematyce *Domowej edukacji pracy solidarnej* umieściłem refleksję nad tą kategorią w podstawach programowych *Domowej edukacji historycznej*. Tak by powiązać zagadnienia prawdy repozytowania z zagadnieniami troski o piękno krajobrazu i o dobro pasm pamięci.

Rys. 2. Autoryzacja tożsamości kanonem integracji domowej i szkolnej edukacji historycznej. Opracowanie własne Andrzej Madej, [publikacja 27.08.2021](#).

Łącznikiem tych trzech kategorii jest przewidywane wykorzystywane wartości i zasad omawianych w tematach zajęć edukacyjnych dla ułatwiania autoryzacji obywatelskich tożsamości. A zatem ich znaczenie będzie rosło wraz z przewidywaną modernizacją ustroju demokratycznego z obecnego wertykalno-przedstawicielskiego na oczekiwany horyzontalnie-bezpośredni.

Pierwszą jaskółką oczekiwanego procesu modernizacji ustroju politycznego jest dla mnie wprowadzana przez wiele samorządów instytucja *Budżetu obywatelskiego*. Jako kolejną instytucję wskazuję na *Referenda mieszkańców* dotyczące zagadnień ładu przestrzeni.

Rys. 3. Prognoza wykorzystania cyfrowych technologii dla humanizacji demokracji. Opracowanie własne Andrzej Madej, [publikacja 29.01.2022](#).

Dlatego też w przedstawionej prognozie wykorzystania cyfrowych technologii dla humanizacji demokracji wskazałem na wartościowanie ładu przestrzeni jako proces realny do rozpoczęcia, bez trudu wprowadzenia

projektowanych wizji modernizacji ustroju politycznego do programu partii politycznej. Uważam że dla wykonania drugiego kroku na tej trudnej drodze wystarcza nawiązanie społecznej współpracy przez ludzi dobrej woli dla wprowadzenia praktycznych doświadczeń budżetów obywatelskich do lokalnych (narodowych) repozytoriów pamięci, z wykorzystaniem dostępnych już dziś w Internecie zasobów treści solidarnego rozwoju kompetencji urbanistycznych.

Uważam, że podjęcie trudu znalezienia partnerów dla tych dwóch kroków zmierzających do pomocniczego wsparcia wspólnotowej troski o rozwój publicznych wartości w przestrzeniach, powinno szczególnie zależeć osobom ceniącym genius loci konkretnych miejsc w krajobrazie Polski.

Miejsc refleksji nad znaczeniem zrównoważonego rozwoju naszego człowieczeństwa w trzech porządkach czasu.

Kresowe rozbudzanie rozwoju

Przyszłość jagiellońskiej pamięci na piastowskich granicach.

Problem bariera demokracji.

Cyfrowe usprawnienie komunikacji jest szansą na podniesienie wiarygodności systemu demokratycznego. A w konsekwencji na wykorzystanie procesu cyfrowego poszerzenia kultury życia publicznego dla wspólnotowych wartości.

Tak by całościowa modernizacja instytucji i procedur demokratycznych nie tylko ułatwiała korzystanie z wolności w warunkach równości praw obywatelskich ale i stworzyła podstawę dla całościową modernizację systemów usług publicznych, z wykorzystaniem edukacji dla rozwoju. Zgodnie z otwartą przez rewolucję sztucznej inteligencji szansą oparcia humanizacji społecznej gospodarki rynkowej na solidarnym rozwoju wiedzy, jako na nowym głównym kryterium rozwoju gospodarczego.

Tymczasem należy się obawiać, że zaniechanie politycznego procesu modernizacji demokracji ułatwi wykorzystanie cyfrowych możliwości dla centralnego sterowania naszym życiem, czy to przez zarządy globalnych korporacji czy to przez rządy państw o skłonnościach totalitarnych. W tym poprzez budowanie globalnych koalicji wielobiegowej rywalizacji politycznej i podejmowanie konfrontacji militarnych.

Wobec głębokości, dynamiki i wielowymiarowości trwających już procesów rekonstrukcji globalnej struktury relacji pomiędzy rządzącymi, politycy przestali dostrzegać wagę usprawniania metod demokratycznego stanowienia dla wolności rządzonych. Ponadto obawiam się, że coraz silniejszą barierą dla formułowania i podejmowania politycznej strategii modernizacji instytucji i procedur demokratycznych staje się obecnie niechęć liderów ugrupowań uformowanych w warunkach dominacji instrumentarium demokracji przedstawicielskiej oraz wspierających ich administracji, do rezygnacji z powodowanych interesem własnym utrwalonych zwyczajów i uzyskanych statusów.

Okoliczności równość i wolność.

Podjęta przez Rosję próba odzyskania dominacji politycznej nad państwami Europy Środka, potwierdzona rozpoczętą 24 lutego 2022 wojną, spotkała się z jednoznacznym sprzeciwem Ukraińców oraz społeczeństw zachodniego świata¹. W opozycji Ukraina uzyskała bezwarunkowe wsparcie Polski i innych państw leżących pomiędzy Rosją a Niemcami, czyli na styku dwóch potęg gospodarczych aspirujących mniej lub bardziej otwarcie, do utworzenia jednego z globalnych biegunów współdziałania politycznego.

W ten sposób Polska wpisała się raz jeszcze bardzo aktywnie, w toczący się tym razem w wymiarze globalnym proces zmian zasad dla relacji pomiędzy narodami. Z tym że sześć wieków temu, dla stosowania postawionych przez Polaków zasad: wiary w życie wieczne obywateli jako podstawy dla politycznego braterstwa oraz suwerenności kulturowej narodów jako cywilizacyjnego fundamentu politycznych suwerenności, rządzący mogli korzystać nie tylko z refleksji narodowej elit ale i z arbitrażu Papieża jako najwyższego autorytetu moralnego w kręgu cywilizacji łacińskiej.

Dzięki heroicznemu oporowi Ukraińców i konsekwentnemu wsparciu związanej przez USA koalicji państw zachodniego świata, coraz bardziej realnym staje się zatrzymanie militarnej ekspansji Rosji. Czyż Ukraina potwierdza swoje cywilizacyjne tytuły i do politycznej integracji z krajami środkowej i zachodniej Europy i do aktywnego uczestniczenia w wywołanych rewolucją sztucznej inteligencji procesach modernizacyjnych.

Niestety dla sensu tych aspiracji i spełnienia oczekiwań, trwające konfrontacje militarne podważają właśnie realizm programów rozwoju przygotowywanych przez lewicowo-liberalne ośrodki ideologii postępu, a forsowane w interesie globalnych korporacji korzystających z wprowadzanej przez rewolucję sztucznej inteligencji do globalnej gospodarki zasady zwycięzca bierze wszystko, która zastępuje utrwaloną przez wieki zasadę rynkowej samoregulacji konkurencji, programów narzucanych państwom przez rządzących i administrację Unii Europejskiej. Pilną koniecznością staje się zatem wypracowanie całkiem nowych założeń ustroju życia publicznego respektujących globalną dynamikę przemian gospodarczych i politycznych, znaczenie zachowania pamięci dla tożsamości wartości cywilizacji łacińskiej oraz perspektywę globalnie zrównoważonego rozwoju.

Szansa pamięć obwarzanka.

Są trzy dobre powody by rozważania o demokracji opartej na wartościach w Europejskich państwach bez terytorialnych granic rozpocząć od Horodła. Gdzie w krajobrazie Grodów Czerwieńskich rzeka Bug przeplata pamięci piastowskiej Polski, jagiellońskiej Rzeczypospolitej i janopawłowej drogi do zjednoczenia dwóch płuc chrześcijańskiej Europy.

Pierwszą jest pamięć pierwszej Unii horodelskiej z 1413 roku, która grunwaldzki triumf Litwinów, Polaków i Rusinów nad Krzyżackim kłamstwem i despotcją, wykorzystała do określenia aksjologicznych podstaw państwowego zjednoczenia. Ten jest obywatelem Rzeczypospolitej, kogo miłość braterska oparta jest na wierze w życie wieczne.

Drugą jest pamięć Unii horodelskiej z 1861 roku, która poprzez manifestację jedności przedstawicieli wszystkich narodów Dawnej Rzeczypospolitej podniosła kluczowe znaczenie powiązania wolności i równości dla wspólnoty politycznej. Co potwierdzone zostało w trudnym etosie i dziedzictwie Powstania Styczniowego.

Trzecią jest utrwalona w 2010 roku na tablicy ulokowanej przy Rynku w Horodle pamięć Ukraińców chroniących polskich sąsiadów przed mordercami z OUN-UPA. Co przywołuje napominanie Jana Pawła II o znaczeniu mocnych sumień dla wolności będącej prawem do odpowiedzialności za wspólnoty.

Przedsięwzięcie sprawności dla rozwoju.

Proponuję by brakujące dziś Polsce i naszym sąsiadom do przyjęcie strategii modernizacji ustrojowych dobre praktyki sieciowej aktywności obywateli dla społecznej wiarygodności demokracji, rozpoznać poprzez program rzecznictwa drużyn harcerskich we wzbogacaniu i kultywowaniu znaków pamięci dobrosąsiedztwa na polskiej bramie wschodnich kresów Rzeczypospolitej. Co poprzez oczekiwane zaangażowanie rodziców i nauczycieli mogło by pomóc w oparciu integracji domowego wychowania i szkolnego wykształcenia na narodowych.

Uważam, że dla uzyskania subsydiarnego wsparcia administracji w tych działaniach, można i warto wykorzystać właściwą dla demokracji bezpośredniej ustrojową instytucję petycji obywatelskiej. Którą w samorządach stosujących instytucję budżetu obywatelskiego warto wzmocnić projektem finansowania, co dodatkowo pozwoliłoby na otwarcie szerszej debaty i uzyskanie publicznej oceny wagi projektowanego zamierzania dla wspólnoty mieszkańców.

Uważam, że odsłonięcie kresowych tablic jako efekt pierwszego kroku wzbogacania publicznych wartości krajobrazu powinno skutkować wprowadzeniem do katalogu corocznych planów drużyn harcerskich obyczaju kultywowania pamięci wypiekania kresowych rodowodów. Co jak sądzę warto by powtarzać w dniu 10 października, dla dobrej pamięci dwóch jagiellońskich unii horodelskich.

Uważam, że skuteczne przeprowadzenie procesu społecznego formowania Bramy Kresów będzie dobrą okazją dla refleksji rodziców i nauczycieli o znaczeniu współdziałania organizacyjnego młodzieży w przełamywaniu różnych barier rozwoju wspólnot. Współdziałania, które między innymi powinno być pomocne dla zapewnienia społecznej wiarygodności głosowania w nowych instytucjach odpowiednich dla demokracji po Gutenbergu, jako jednej z nowych sprawności harcerskich.

Kraków, 10 września 2022.

Powiatowa aglomeracja

Nowe tendencje osadnictwa oczekują zmian języka i ustroju gospodarowania przestrzenią.

Urbanizacja

Jako Małopolanin wychowany w szacunku dla etosu II Rzeczypospolitej z dużym zainteresowaniem zwiedziłem dwie nowe ekspozycje muzealne. Pierwsza to otwarte w Stalowej Woli Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego, druga to wystawa „Nowy początek. Modernizm w II Rzeczypospolitej” w krakowskim Muzeum Narodowym.

Jednym z powodów mojego zainteresowania dziejami modernizmu było, zauważone w filmie o początkach Stalowej Woli „Miasto z piasku i serc” zlekceważenie przez jej planistów wagi refleksji czasu wiecznego. Bo tak odbieram pominięcie lokalizacji dla miejsca kultu religijnego w projektowaniu tego „miasta ogrodu”.

Ten defekt planu przestrzennego Stalowej Woli, właściwy dla modernistycznego powiązania troski o społeczny udział w pożytkach z rozwoju technologicznego z lekceważeniem tradycji, został z czasem uzupełniony wybudowaniem siłami społecznymi Kościoła Katolickiego. Podobnie jak z czasem uzupełniony został podobny defekt modernistycznego planowania Krakowskiej Nowej Huty.

Ale co ważniejsze z dzisiejszej perspektywy przemian gospodarczych i wynikających z czwartej rewolucji technologicznej wzrostu znaczenia samodzielności i solidarności w bezpośrednim zaspokajaniu potrzeb własnych i swoich bliskich, ¹ to fakt że sam proces urbanizacji, do którego odniosły się prace urbanistów i architektów modernizmu, naruszał własnościowe podstawy solidarności międzypokoleniowej. Naruszał materialne i etyczne podstawy wolności.

Cyfrowe poszerzenie kultury

Powstające dzięki sieciowemu powiązaniu coraz lepsze warunki dla wykonywania pracy na terenie gospodarstwa domowego, zarówno tej dobroczynnej, pracy wykonywanej dla bezpośredniego zaspokajania potrzeb własnych i swoich bliskich, jak i tej komercyjnej, pracy wykonywanej dla wymiany efektów swojego trudu z osobami oczekującymi jej rezultatów, stwarza warunki na poprawę komfortu życia poprzez rozpraszanie osadnictwa. Można się spodziewać że proces wzrostu samodzielności pracy jako gospodarczy skutek czwartej rewolucji technologicznej, przyspieszy rozpoczęty już kilkadziesiąt lat temu dzięki usprawnieniom komunikacji, proces deurbanizacji.

Czy w konsekwencji idea „globalnej wioski” zostanie uzupełniona ideą „powiatowej aglomeracji”? Bo w Polskiej tradycji to obszar powiatu ogniskuje ogół polityk społecznych i usług publicznych uzupełniających kulturowe i bytowe funkcje rodziny w okresach dojrzewania oraz starości.

Rys. 1. Cyfrowe poszerzenie kultury gospodarowania.

Wprowadzenie idei powiatowej aglomeracji do kierunkowania zmian ustrojowych relacji pomiędzy wspólnotami samorządowymi gminy, powiatu i województw, jako konsekwencji cyfrowo poszerzonych zasobów, przestrzeni i czasu kultury gospodarowania (rys. 1), powinno być rekomendacją ekonomistów dla kreatorów strategii rozwoju jako wyraz ich uznania dla znaczenia wagi równowagi refleksji nad wartościami w porządkach czasu systematycznego (grecki Chronos), czasu spontanicznego (greckiego Kairos) jak i czasu wiecznego (greckiego Aion) dla godnego korzystania z wolności. Niestety główny nurt współczesnej refleksji ekonomicznej, redukującej nasze potrzeby do produktywności i konsumeryzmu, pomija te zagadnienia.

Wydaje się że wprowadzenie pojęcia „powiatowej aglomeracji” do katalogu pojęć filozofii architektury a dalej do społecznego rzecznictwa ładu wartości w krajobrazie wymagać będzie określenia przez ekonomistów o znaczenia własności i solidarności dla wolności w gospodarce opartej na wiedzy. Wymagać będzie zastąpienia absolutu zysku ekonomii pragnień godnością pracy ekonomii potrzeb.

Strategia międzyludzkiej odpowiedzialności

Dla zachowaniu łańciskowej identyfikacji przyczyn i skutków w sumiennych ocenach pożytków z zadanej nam wolności, konieczna jest zgodność domowego wychowania i szkolnego wykształceniu w zachowaniu równowagi pomiędzy znaczeniami porządku czasu spontanicznego (Kairos), systematycznego (Chronos) i wiecznego (Aion). Co wspierać powinny wspólnoty polityczne poprzez wartości, strategię i politykę rozwoju gospodarczego.

W tym kontekście warto poszerzyć wprowadzony w roku 2016 fundament polityki rozwoju Polski, którym jest Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, o diagnozę przemian obyczajowych zachodzących w kulturach narodów Europy. I określić dynamiki procesów urbanizacji oraz segmentacji¹ w kontekście kluczowego znaczenia solidarności dla powszechnego i sprawiedliwego wykorzystywania nowoczesnych technologii.

Dlatego uważam że narodowa strategia rozwoju Polski winna rozpoczynać się od głębokiego zdiagnozowania przyczyny i następstw deficytu solidarności międzypokoleniowej. By na tym tle zestawić paradygmaty i oddziaływania dla rozwoju pracy dobroczynnej jako celu głównego modernizacji ustrojowej.

Rys. 2. Przesłanki priorytetów narodowej strategii rozwoju Polski.

W przedstawionych na rysunku 2 modelu przesłanek strategii rozwoju Polski wskazują na cztery paradygmaty dla kluczowych dziedzin polityk społecznych oraz na cztery obszary dla ich oddziaływania. W nawiązaniu do rozważań prowadzonych w dwóch wcześniejszych tekstach, w centralnych miejscach paradygmatów i oddziaływania celu głównego strategii, znajdują się zagadnienia publicznych wartości w krajobrazie.

Demokratyzacja

Coraz wyraźniej widać, że sprzyjający redukowaniu naszego życia do produktywności i konsumeryzmu rozwój etatystycznego sterowania nie wynika tylko z kapitalistycznej żądzy zysku, biurokratycznych aspiracji publicznych i korporacyjnych administracji czy obyczajowego nihilizmu akademickich i artystycznych kolektywistów. Równie ważnym źródłem wytracania więzi społecznych i przemian obyczajowych są też moralne i obyczajowe skutki wywołanego drugą rewolucją technologiczną (przemysłową) proces urbanizacji, wspieranego w XX wieku ideami kulturowego modernizmu i ekonomicznego liberalizmu.

To proces urbanizacji naruszył własnościowe podstawy solidarności międzypokoleniowej. Wywołany przez cyfrowe poszerzenie kultury gospodarowania proces deurbanizacji jawi się zatem jako szansa na powiązanie własności, wolności i solidarności.

Przed rozpoczęciem oczekiwanej systematycznej debaty nad wykorzystaniem tej szansy w ośrodkach refleksji narodowej, warto moim zdaniem sprzyjać tym działaniom społecznym, które potwierdzają znaczenie miejsc pamięci czasu wiecznego dla wzmacniania lokalnych tożsamości. I podejmują się trudu społecznego rzecznictwa publicznych wartości krajobrazu z wykorzystaniem instytucji demokracji bezpośredniej.

Taka debata powinna pomóc w zmianie języka i zasad gospodarowania przestrzenią dla demokratycznego łączenia wolności i równości w Europie Środką.

Przywracając aksjologiczne podstawy samorządności terytorialnej.

Kraków, 22 października 2022.

Pomiędzy kiczem a memem

To ekonomia otwiera chamstwu cyfrowy świat fałszywych kopii.

Siła złego

Z zainteresowaniem przeczytałem w Plusie minusie tekst Tomasza Terlikowskiego „Jak przegraliśmy pamięć o Janie Pawle II” diagnozujący przyczyny radykalnego obniżania autorytetu Naszego Papieża, zachodzące równocześnie z radykalnym obniżaniem znaczenia religii i Kościoła Katolickiego. Autor zestawia trzy formy niszczenia tych wartości: kicz, symulakr, mem.

Rys. 1. Wirus kłamstwa cyfrowo poszerzonej kultury - struktura.

Uważam, że znaczącą jest kolejność tych trzech kategorii powiązanych jako *wirus kłamstwa* właściwy dla dynamiki cyfrowo poszerzonej kultury. Wirus łączący symulakrem jako fałszywym obrazem lub opisem, kicz jako zwyrodnienie czy to estetyczne czy etyczne z memem jako narzędziem agresji (rys.1).

Niszczącym piękno kicz żywiący się językiem i wartościami kultury, wzmacniany symulakrami lekceważącymi prawdę, skutkuje niszczącą dobro agresją mema. *Wirus kłamstwa* destrukcyjny języki i wartości kultur narodowych, bywa kierowany przede wszystkim na opartej na personalistycznej godności człowieka cywilizacji łacińskiej.

Sz szczególnie istotne dla globalnej dynamiki tej destrukcji wydają mi się obecnie skutki złego opisu rzeczywistości liberalnej *Ekonomii pragnień*. Co w Polsce ma znaczenie nie tylko dla mniej lub bardziej abstrakcyjnych rozważań o gospodarowaniu opartym na wiedzy, ale i dla określenia społecznych oczekiwań wobec strategii zmian reguł ustrojowych i polityk publicznych.

Rys. 2. Wirus kłamstwa cyfrowo poszerzonej kultury – dynamika.

Tak widzę skutki wprowadzenia przez dominującą w refleksji akademickiej *Ekonomię pragnień* kategorii „etycznego biznesmena”, który jest odczłowieczonym kiczem postaci szlachetnego przedsiębiorcy. Kiczem symulakrycznie kamuflującym znaczenie ludzkiego wymiaru własności (posiadania) za ograniczoną odpowiedzialnością instytucji, która tą własność (posiadanie) reprezentuje jako osoba prawna.

Gadając do obrazu

Dobra pamięć Naszego Papieża traktowanego przez wielu jako narodowy interreks okresu sowieckiego zniewolenia, na równi z kardynałem Adamem Sapiehą i prymasem Stefanem Wyszyńskim, ma dla mnie znaczenie nie tylko jako dla członka Kościoła Katolickiego ale i jako dla obywatelskiego uczestnika debat o znaczeniu aksjologicznych przesłanek systemu gospodarczego. W debatach tych, opierając się na chrześcijańskiej antropologii człowieka i śledząc dynamikę przemian technologicznych i społecznych, często przypominam że giganci lubelskiego personalizmu nie tylko potwierdzali znaczenie cnót kardynalnych dla powszechnego i sprawiedliwego wykorzystywania nowoczesnych technologii, ale i wskazywali na konieczność uznania *pracodzielności* za współcześnie najważniejszą z cnót kardynalnych.

Takie owocowanie polsko-norwidowskiego wskazania „bo praca jest by się zmartwychwstało”, pozwoli na wprowadzenie solidarności międzypokoleniowej, pracy solidarnej i instytucji rodziny do katalogu pojęć ekonomicznych. A w konsekwencji pozwoli na powiązanie sektorów dobroczynności, rolnictwa, przemysłu, usług i redystrybucji w cyfrowo poszerzoną przestrzeń społecznej gospodarki rynkowej.

Wymagać to będzie przyjęcia bardziej odpowiedniego dla oceny dobrostanu społecznego w gospodarce opartej na wiedzy wskaźnika zmian od oddającego aktywność trzech centralnych sektorów (rolnictwa, przemysłu, usług) Produktu Krajowego Brutto. Kilka lat temu zaproponowałem by wskaźnik ten określić Solidarny Rozwój Wiedzy i oprzeć na informacjach pozyskiwanych z cyfrowych sieci {1}.

Czasami miałem okazję rozmawiać z uczonymi lub politykami odpowiadającymi zawodowo za kierunkowanie prac nad przyszłością dziedzictwa św. Jana Pawła II. Próbowałem ich namówić do postawienia zagadnień solidarnego rozwoju wiedzy i pracy solidarnej w kontekście procesów modernizacji ustroju życia publicznego.

Niestety tłem naszych rozmów był konkretnie politycznie ustanowionych pojęć i celów rozwojowych które limitują wykorzystanie środków publicznych nie tylko na polityki społeczne ale i na zamierzenia poznawcze. Pojęć i celów wyprowadzanych z uznanego przez *Ekonomię społeczną* fałszywego opisu motywacji człowieka w relacjach gospodarczych.

Na bezrybiu

Nigdy zatem nie udało mi się przekonać rozmówców, że choćby dla ciekawości prawdy warto by było zawiesić intelektualne hipotezy o znaczeniu „etycznych biznesmenów” i „społecznej odpowiedzialności biznesu” dla zrównoważonego rozwoju. Czasami odpowiedzią było „ja się nie znam na ekonomii”, czasami milczenie.

Obawiam się że taka ekonomia, działając w mniej lub bardziej rozpoznawanym interesie elit globalnych korporacji zmierzających do centralnego sterowania życiem ludzi zredukowanych do produktywności i konsumeryzmu, likwidując świątynie w świecie globalnego bazaru, niszczy moralne powiązanie pomiędzy wolnością - własnością - solidarnością. To ekonomia tworząc pseudo etyczny fundament dla fałszywego opisywania rzeczywistości (symulakr), otwiera kiczowi portale dla memów.

Jedynie znane mi środowisko proponujące w Polsce jakąś alternatywę wobec zmierzchu *Ekonomii społecznej*, którą trzeba postrzegać jako część *Ekonomii pragnień*, skupione jest wokół profesora Grzegorza Kołodki {2}. O którym sądzę, że nie jest niestety dość wyczulony na znaczenie równowagi pomiędzy trzema wymiarami czasu dla wolności i równości.

Dobłą okazją dla postawienia personalistycznych fundamentów dla strategii modernizacji wydawało się była utworzenie w roku 2018 z inicjatywy KK NSZZ „Solidarność” na Uniwersytecie Papieskim w Krakowie Międzynarodowego Centrum Badań nad Fenomenem Solidarności, zapowiadane jako europejski ośrodek refleksji nad przejściem z *Ekonomii pragnień* do *Ekonomii potrzeb*. Niestety, po dwóch latach prace tego ośrodka zatrzymały się na przystanku dydaktyka.

Wobec dojmującego poczucia bezrybia, dla podjęcia próby naprawienia fundamentów narodowej strategii rozwoju poszukuję sojuszników wśród pasjonatów społecznego rzecznictwa jakości krajobrazu. Osób, które nie tylko śledzą przemiany w widzialnej przestrzeni ale działają dla wykorzystania cyfrowej sieci i nowych instytucji demokracji do zatrzymania postępującej destrukcji publicznych wartości.

Człowiek myśli Pan Bóg kryśli

Uważam że dość powszechna świadomość zagrożenia wskazanego defektu *Ekonomii społecznej* dla skuteczności wirusa kłamstwa cyfrowo poszerzonej kultury, nie powinna jednak zniechęcać społecznych rzeczników zrównoważonego rozwoju do ekonomicznego stawiania problemu deficytu solidarności międzypokoleniowej i oczekiwania by praca dobroczynna stała się głównym celem narodowej strategii rozwoju. Co ująłem na drugim rysunku swojego poprzedniego tekstu „Powiatowa aglomeracja”, przedstawiając przesłanki określenia priorytetów strategii rozwoju Polski.

Zachodzące w ostatnich latach zmiany w formach wykonywania prac zawodowej i dobroczynnej, wzmacniające rozpoczęte już wcześniej procesy dezurbanizacji, wymagają wprowadzenia nowych procedur demokratycznego stanowienia o publicznych wartościach krajobrazu. Dlatego do rekomendacji uznania samokształcenia w rodzinie i samopomocy zdrowia jako inteligentnych specjalizacji Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju {3}, zamierzam dodać społeczne rzecznictwo krajobrazu.

Wskazując na znaczenie kompetencji społecznego rzecznictwa krajobrazu, wprowadzam tym samym zasadę samorządności do grona paradygmatów kluczowych działów społecznej gospodarki rynkowej, którymi tradycyjnie są edukacja i ochrona zdrowia. Proponując ujęcie omawianych wartości w centralnym miejscu tablicy uzgodnień partnerów programów sprawdzających praktyczną użyteczność nowych metod, ról i obyczajów.

UZGODNIENIA PARTNERÓW PROGRAMÓW PRACY DOBROCZYNEJ				
PARTNERZY	DZIAŁANIA	WARTOŚCI	RELACJE	UŻYTKOWNICY
STOWARZYSZENIA	INICJACYJNE	EDUKACYJNOŚĆ	RELACJE	JUNIOR
FUNDACJE	OPRACOWANIE	NEOPOKOLENIOWA	OPRACOWANIE	SENIOR
SAMORZĄDY	PROMOCYJNE	EDUKACYJNOŚĆ	RELACJE	SENIOR
PRZEDSIĘWZIĘCIA	KLUCZOWE	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
SZKOŁY	ZASOBY	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
INSTYTUCJE	OPRACOWANIE	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
INSTYTUCJE	KONKURSY	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
INSTYTUCJE	OPRACOWANIE	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
INSTYTUCJE	OPRACOWANIE	WARTOŚCI	RELACJE	SENIOR
SPECYFIKACJA PROGRAMÓW		PRELIMINARZE PROGRAMÓW		

Rys. 3. Tablica uzgodnień partnerów programu pracy dobroczynnej.

Dla rzetelnego i klarownego przedstawienia tak szerokiego kontekstu oczekiwanej współpracy wykorzystałem na rysunku 3. schemat pojęć *Modelu Biznesowego Canvas*. Oto bowiem podobnie jak podjęte ostatnio przez nasze władze super ambitne zamierzenie wzmocnienia bezpieczeństwa Polski obciążone jest ryzykiem niepowodzenia {4}, tak i proponowanym przeze mnie rekomendacjom grozić może wyłączenie na pocztę w Berdyczowie.

Konieczność akceptowania ryzyka przy podejmowaniu właściwego dla godnego życia trudu pracy (Krzyża), był nam wielokrotnie przypomniany i wiązany z cnotami roztropności i męstwa przez Jana Pawła II. Alternatywna postawa biernego przyglądania się formowaniu przez globalnych gigantów technologii syntezy zachodniego kapitalizmu i wschodniego komunizmu nie byłaby jedynie obywatelskim grzechem zaniechania ale i milczącą zgodą na wprowadzenie cyfrowego totalitaryzmu {5}.

Kraków, 10 listopada 2022.

{1} W styczniu 2018 przedstawiłem koncepcję takiego wskaźnika referencyjnego na konwersatorium Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego https://archiwum.pt.e.pl/pliki/2/1/Madej_Nowoczesnosc_dla_wolnosci_30st.pdf

{2} Z profesorem Kołodką zamieniłem kilka słów raz w życiu piętnaście lat temu nad Wisłą, na 20 kilometrów Cracovia Maraton. Mówił że bym się trzymał 😊

{3} Wystąpienia przedstawiłem w tekście <https://www.salon24.pl/u/madej/1102442,strategia-solidarnosci-miedzypokoleniowej>.

{4} Ryzyko to jasno opisał Andrzej Krajewski w felietonie „III RP przekroczyła swój Rubikon. Będzie albo mocarstwem albo bankrutem.” <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/8581331.polska-inwestycje-zadluzenie-cpk-armia-mocarstwo-bankrut-cop-pis-rzad-po-armia.html>

{5} To zagrożenie dla personalistycznej cywilizacji łacińskiej klarownie przedstawił dr Leszek Sykulski w Tarnowskich Górach https://www.youtube.com/watch?v=3uVzVu_WJdg&t=253s

Samokształcenie wspólnot

Internet ludzi wiary.

Wirus destrukcji

Prowadzona na Ukrainie konfrontacja militarna pomiędzy Rosją a USA usuwa z publicznej debaty problem wykorzystania algorytmów sztucznej inteligencji do centralnego sterowania naszym życiem. Gdy tymczasem wizja końca cywilizacji życia prezentowana jest już całkiem otwarcie przez proroków nowego porządku świata, wspieranych medialnie przez globalne korporacje technologiczne ¹.

Niehamowany przez refleksję ekonomiczną proces centralizacji zarządzania własnością gospodarczą, rozwija się równolegle z podobnie niehamowanym przez refleksję polityczną procesem centralizacji zarządzania administracjami publicznymi. Centralizacjami obejmującymi nie tylko administracje państw, ale i rosnące nad nami administracje instytucji ponadnarodowych, działające poza polityczną kontrolą tych rządzących, którzy w demokracji powinni być rozliczani przez rządzonych.

Rys. 1. Wirus kłamstwa destruktozem kultury jako integracyjnej dziedziny życia publicznego.

Jak pisałem w tekście *Pomiędzy kiczem a memem*, konsekwencją destrukcji wartości i norm przez przyspieszane cyfrowymi algorytmami **wirusy kłamstwa**, jest tracenie zdolności do identyfikacji i ograniczania napięć, naturalnych dla rywalizacji opartej w ustroju gospodarowania na rozproszeniu własności oraz rywalizacji opartej w ustroju demokratycznym na rozproszeniu odpowiedzialności. Wskazałem też na słabość ekonomii jako na główną przyczynę nie podejmowania działań zaradczych wobec tych zagrożeń.

Revolucja gospodarcza

Przedstawiłem jedną słabość ekonomii polegającą na zmistyfikowaniu znaczenia „etyki biznesu”¹, rzekomo wprowadzającej wartości i normy kultury do świata rywalizacji gospodarczej. Ale nie mniej znaczące jest marginalne traktowanie w ekonomii znaczenia skutków czwartej rewolucji technologicznej (sztucznej inteligencji)¹, która podważyła właściwą dla wolnego rynku zdolność do korygowania napięć w odpowiednich fazach cykli koniunkturalnych¹ (rys. 2).

Rys. 2. Skutki czwartej rewolucji technologicznej dla wolności.

Tymczasem **epokowe zmiany zasad gospodarowania**: (1) „Epoka danych”, zamiast „Epoki ekspertów”, (2) „Epoka zastosowań” zamiast „Epoki wynalazków” a w konsekwencji najważniejsza zmiana: (3) „Epoka zwycięzca bierze wszystko” zamiast „Epoki niewidzialnej ręki rynku”, **prowadzą do systemowej polaryzacji dochodowej i strukturalnego bezrobocia**. Dwóch głównych politycznych skutków ekonomii, z którymi przychodzi się mierzyć kulturze¹.

Cyfrowe poszerzenie kultury gospodarowania

Dzieje się tak, bowiem przyspieszająca dzięki sztucznej inteligencji rewolucja wprowadza zmiany kultury poznania do kultury gospodarowania. Wykazując przy tym gigantyczną przewagę możliwości regulowania kultury gospodarowania przez globalne centra standaryzacji nad możliwościami oddziaływania wspólnot narodowych.

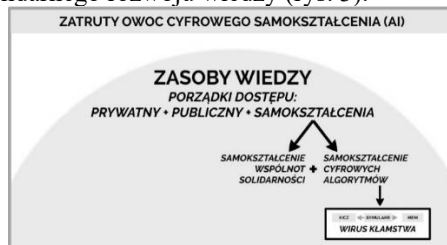

Rys. 3. Zakresy cyfrowego poszerzania kultury gospodarowania.

Dla zanalizowania struktury tych procesów, warto jest za Janem Pawłem II przyjąć personalistyczne definiowanie kultury: „kultura to wszystko to co pomaga człowiekowi żyć z drugim człowiekiem”. Takie podejście pozwala na rozważanie znaczenia różnych porządków dostępu zarówno w zakresie cyfrowo poszerzonych **zasobów wiedzy** jak i **czasu relacji** oraz **przestrzeni relacji** (rys. 3).

Zatruty owoc cyfrowego drzewa

Obserwując realne skutki wykorzystywania *wirusów kłamstwa* przez globalne kampanie niszczenia języka i publicznych wartości, szczególnie niepokój ludzi ceniących wolność musi budzić dynamiczny przyrost destrukcyjnego dla kultury wykorzystania **samoksztalcenia** jako jednego z trzech porządków dostępu do zasobów wiedzy przez stosujące metody uczenia głębokiego cyfrowe algorytmy sztucznej inteligencji. Przy równoczesnym lekceważeniu w politykach publicznych wsparcia dla samoksztalcenia wspólnotowego, jako dla obecnej w naszej kulturze od wiek wieków formy solidarnego rozwoju wiedzy (rys. 3).

Rys. 4. Zatruty owoc cyfrowego samoksztalcenia algorytmów Sztucznej Inteligencji (AI).

Tymczasem wiele organizacji społecznych wciąż jeszcze posiada rozbudowane sieci współpracy, dające się wykorzystać dla popularyzacji różnych form samoksztalcenia opartego na wartościach. Może z tego powodu Kościół Katolicki jako jedna z takich organizacji jest szczególnie atakowany przez promotorów globalnego sterowania.

W naszym Kraju nad Wisłą

Uważam, że przyczyną groźnej dla wolności przewagi wpływu globalnych centrów kultury poznania na cyfrowo poszerzaną kulturę gospodarowania nad wpływami lokalnych ośrodków kultury poznania, jest dominacja w naszym życiu społecznym relacji czasu spontanicznego nad relacjami czasu wiecznego i dominacja relacji w przestrzeni sieci nad relacjami w przestrzeni miejsca. Natomiast bezpośrednim skutkiem takiego ułożenia porządków dostępu do relacji międzyludzkich jest dominacja w samoksztalceniowym porządku dostępu do zasobów wiedzy, wykorzystania cyfrowych algorytmów wobec wykorzystania wspólnot solidarności.

Wyrazem tych dominacji jest dotykające mniej lub bardziej boleśnie kultury narodowe, synergiczne powiązanie kiczu i memu przez symulakry. Co czyni z *wirusa kłamstwa* narzędzie destrukcji potencjałów solidarności koniecznych dla powszechnego i sprawiedliwego wykorzystania nowoczesnych technologii.

Rys. 5. Humanistyczne wyzwania narodowej strategii rozwoju.

Zmniejszanie destrukcyjnego znaczenia *wirusa kłamstwa* wymagać będzie współdziałania rodzin i innych wspólnot solidarności dla relacji w porządkach czasu wiecznego i przestrzeni miejscowych. W państwach chroniących wolność jako prawo obywateli do współodpowiedzialności, subsydiarne wsparcie dla takiego rozwoju relacji międzyludzkich, powinno się stać głównym zamierzeniem polityk publicznych.

Dlatego osłabienie destrukcyjnej dla kultury gospodarowania dominacji relacji w porządkach czasu spontanicznego i przestrzeni sieci ułatwiających samoksztalcenie cyfrowym algorytmom wymaga wprowadzenia do narodowej strategii priorytetowego wzmacniania relacji w porządkach czasu wiecznego i przestrzeni miejscowych ułatwiających samoksztalcenie wspólnotom solidarności.

Kraków, 6 grudnia 2022.

Imperia zniewolenia

Tylko solidarny rozwój wiedzy ochroni wolność przed imperatorami.

Mgła rewolucji

W napisanej z renesansowym rozmachem i ziemkiewiczowską swadą książce Wielka Polska zmartwiło mnie marginalne potraktowanie zagadnień gospodarczych. Zmartwiło choć nie zdziwiło, bowiem o ile w rozważaniach historycznych czy geopolitycznych możemy korzystać z pogłębionych opracowań specjalistów, o tyle w zagadnieniach gospodarczych mało jest osadzonych w realiach prognoz ekonomicznych.

W efekcie Ziemiakiewicz traktuje powierzchownie zagadnienia modernizacji usług społecznych, choć na przykład postulatem konkurencyjności ubezpieczeń zdrowotnych celnie trafia w główne wyzwanie reformy systemu ochrony zdrowia. Tyle że robi to nie dla ukazania możliwych dzięki telemedycynie epokowych szans humanizacji tego coraz bardziej kluczowego obszaru gospodarowania, tylko dla ukonkretnienia swoich oczekiwań pomniejszania roli państwa.

Możliwe że przyczyną przywiązania autora do XIX wiecznych modeli ustrojowych, powstałych w okresie przemian zachodzących w innym niż obecnie wymiarze komunikacji, jest zamieszczenie w ekonomicznych systematykach wprowadzanych innowacji technologicznych i ich gospodarczych konsekwencji. Czyli brak jednolitego powiązania pomiędzy rewolucyjnymi przełomami w technologii i modernizacjami gospodarki, w trwającej od kilku wieków epoce dominacji rynkowego wartościowania efektów pracy.

W epoce gospodarki liberalnej, w ramach której globalne otwarcie stało się sto pięćdziesiąt lat temu zasadą główną politycznego regulowania relacji między narodami. Zasadą, która została obecnie zakwestionowana gospodarczymi konsekwencjami technologicznego wykorzystania uczenia głębokiego, stawiając i nas w Polsce przed pytaniem o strategię ustrojowej modernizacji gospodarowania.

Zmierzch liberalizmu

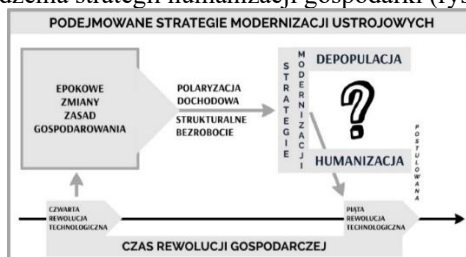
Czwarta rewolucja technologiczna, wprowadzająca do kultury gospodarowania samokształcące się urządzenia nazywane popularnie Sztuczną Inteligencją, do gospodarki której rozwój wraz z początkiem komputeryzacji przestaje się opierać na przepływach kapitału a zaczyna się opierać na przepływach wiedzy, tak fundamentalnie podważyła podstawy rynkowego wartościowania (por. rys. 2 w tekście ***Samokształcenie wspólnot***), że winniśmy ją traktować jako początek zmian całego systemu gospodarczego. Jako pierwszą fazę epokowej rewolucji gospodarczej.

Dla ukazania możliwych scenariuszy modernizacji infrastruktury gospodarczej, czyli i możliwości strategicznych wyborów stojących przed nami w otwartym właśnie okresie trwającej rewolucji gospodarczej, przypomnę swoją systematykę pięciu rewolucji technologicznych, przedstawioną w ósmym tekście cyklu „rewolucja gospodarcza” (16.06.2022). Systematykę opartą na przekonaniu, że w warunkach globalnej centralizacji zarządzania kapitałem zachowanie rozproszenia własności jako podstawy wolności gospodarowania, wymaga oparcia satysfakcji z pracy nie na zysku tylko na solidarności.

Rys. 1. Zmiany w dynamice pracy po przełomach technologicznych w epoce liberalizmu gospodarczego.

Dlatego cztery momenty rewolucji technologicznych trwającej od XVIII wieku w obszarze cywilizacji chrześcijańskiej epoki liberalizmu gospodarczego, zestawiam z ich skutkami dla stosunków pracy. Projektując ten proces na oczekiwane skutki spodziewanej piątej rewolucji technologicznej, oczekiwane przy założeniu narodowego podjęcia i przeprowadzenia strategii humanizacji gospodarki (rys. 1).

Rys. 2. Podejmowane strategie modernizacji ustrojowych.

Od kilku lat główną inspiracją dla postawienia postulatu „humanizacji”, obejmującego potraktowanie „pracy solidarnej” jako równoważnego wobec „pracy komercyjnej” czynnika tworzenia dobrobytu, była dla mnie XX wieczna reakcja elit lubelskiego personalizmu na wzrost znaczenia globalizacji i wiedzy dla dobrobytu narodów, którym było wskazanie na „pracodzielność” jako na propozycję piątej cnoty kardynalnej cywilizacji łacińskiej (ks. Czesław Bartnik, 1976). Obecnie ten sam postulat humanizacji, można wyprowadzić z coraz łatwiej dostrzeganych zagrożeń dla wolności, którym jest realizacja strategii „depupulacji”, poprzez wykorzystanie utworzonych przez czwartą rewolucję technologiczną możliwości centralnego sterowania segregacją, segmentacją i depupulacją (rys. 2).

Imperia przeciw narodom

Moim wielkim pożytkiem z lektury najnowszych książek Ziemiakiewicza było zdiagnozowanie dwóch rodzajów imperialnych pretendentów do objęcia tronu zarządcy globalnym centrum sterowania segmentacją, segregacją i depupulacją. W „Strolowanej rewolucji” autor przedstawia aspiracje oligarchii imperium sieci, deformujące wartości i język kultury poznania z wykorzystaniem wirusów kłamstwa i emocji kolektywów. W bogatszej o tegoroczne doświadczenia agresji Rosji na Ukrainę i klarownego ukazania wspólnoty interesów Moskwy i Berlina, odnajduję powiązanie aspiracji oligarchii imperium miejsca, zamierzających poszerzać przestrzeń dominacji z wykorzystaniem przewag finansowych i militarnych (rys. 3).

Rys. 3. Rywalizacja o zarząd globalnym centrum sterowania.

Przywoływane utopijnie przez Ziemiakiewicza wyspy idealnej samoregulacji, jeszcze ułatwiłyby sieciowym gladiatorom globalnych konfrontacji podnoszenie kosztów wejścia na rynek, czyli możliwość blokowania rywalizacji, a w konsekwencji po okresie ostatecznej konfrontacji pomiędzy różnymi pretendentami, wprowadzenie globalnego centrum sterowania naszym życiem (NWO).

Co od wielu lat przygotowują już międzynarodówki szulerów, wykorzystujące kolektywy historycznych emocji do inkubowania wirusów kłamstwa.

Rys. 4. Kolizja strategii modernizacji ustrojowych.

Dlatego racją stanu staje się rozważenia przez elity narodowe warunków wykorzystania nowych możliwości dla samokształcenia wspólnot czyli podjęcia strategii humanizacji (rys. 4). Dla ochrony wolności trzeba nam zidentyfikować zagrożenia ze strony imperiów zniewolenia i określić sposoby przeciwdziałania im w strategiach polityk rozwojowych.

Rys. 5. Współdziałanie dla wspólnoty demokratycznych narodów.

Do czego powinna być integrowana współpraca wzmacniająca potencjały dziedzictwa wspólnot wartości demokratycznych narodów, skierowana na scenariusz humanizacji modernizacji dzięki solidarności i pomocniczości (rys.5). Zasad wprost wynikających z podstaw aksjologicznych chrześcijańskiej cywilizacji, polskiej kultury i zapisów naszej konstytucji.

Narody dla wolności

Podzielał generalną opinię Ziemkiewicza, że kultura polska której fundamentem są równość i wolność, nie może liczyć na przetrwanie ani w ramach imperium oligarchii sieci ani w ramach imperium oligarchii miejsca. To pierwsze wprost deklaruje ustrojowy podział na ludzi i podludzi, to drugie kamufluje planowaną segregację i depopulację pseudo postępowością politycznej poprawności segmentacji.

Politycznie bliżej nam do europejskich oligarchii miejsca, ale uważam że ekonomiczne odrealnienie klimatycznego kamuflażu imperialnych zamierzeń Unii Europejskiej, w konsekwencji nie pozwoli osiągnąć jej z pozoru tylko wielobiegunowej wizji rozwoju. Że prędzej lub później będzie ona przegrywać z gospodarczą dynamiką imperium oligarchii sieci.

Dlatego pozytywny dla przyszłości proces modernizacji gospodarczej pomiędzy czwartą a piątą rewolucją technologiczną wymaga obecnie polskiej innowacyjności obyczajowej i politycznej. Czy rewolucja gospodarcza służyć będzie wolności dzięki upowszechnieniu godności pracy, czy totalnemu zniewoleniu centralnym sterowaniem, zależeć będzie od naszych politycznych wyborów.

Rys. 6. Kulturowe przesłanki strategii humanizacji społecznej gospodarki rynkowej.

Czy nam się to podoba czy nie, trzeba nam podjąć narodową refleksję o źródłach i obyczajowych skutkach cyfrowego poszerzenia kultury odpowiednio do jej personalistycznie rozumianych zakresów i z tej analizy wyprowadzić rekomendacje priorytetów modernizacji społecznej gospodarki rynkowej w zakresie ekonomii i polityki.

A w konsekwencji uznać wprowadzenie paradygmatu solidarny rozwój wiedzy za cel strategii modernizacji gospodarki, zaś demokratyzację infrastruktury rywalizacji gospodarczej za jej oczekiwany rezultat i gwaranta społecznej wiarygodności ekonomicznego wartościowania.

Kraków, 23 grudnia 2022.

Polskie racje

Demokracja nie spadnie nam z nieba.

Pamięć i tożsamość

Broniąc na Soborze w Konstancji racji dobrosąsiedztwa Polaków w sporze Krzyżacką despocią, Paweł Włodkowic opierał obywatelstwo Rzeczypospolitej na wierze w życie wieczne a dobrobyt na rodzinie¹. Tak ufundowane państwo wielu narodów bez granic przez trzy wieki chroniło ustrojowe powiązanie równości i wolności swoich krajan w Europie Środkowej.

Chroniło do czasu gdy sąsiadujące z nami imperia nie wykorzystały swoich przewag technologicznych i scentralizowanych administracji dla dokonania kolonialnych ekspansji. Kolonizacji obejmującej i Polaków.

Cyfrowe poszerzenie kultury likwidując właściwe dla gospodarki liberalnej prawa rynkowej rywalizacji¹, osłabia oparte na sile kapitału możliwości Berlina, Londynu, Moskwy i Paryża. Jak to już otwarcie przyznają promotorzy nowego porządku świata, podstawą ich wizji globalnego centrum sterowania jest powiązanie zagrożeń bezpieczeństwa określonych w ideologii klimatyzmu z chińską sprawnością zarządzania konfliktami społecznymi¹.

Rys. 1. Kolizja strategii modernizacji ustrojowych.

Uważam, że tak jak przed wiekami Polska strategia obrony równości i wolności przed despotcją i zniewoleniem nie może się ograniczyć do pomyślności tylko naszego narodu. Co wymaga możliwie klarownej identyfikacji kolizji pomiędzy strategią modernizacji ustrojowych prowadzących do depopulacji a strategią humanizacji i możliwie szybkiego podjęcia praktyk prowadzących do zawiązania wspólnoty demokratycznych narodów (rys. 1).

Brukselska opiekuńczość

Trwająca na naszych oczach rewolucja sztucznej inteligencji, zamykając epokę liberalizmu gospodarczego, otwiera globalne wyzwania polaryzacji dochodowej i strukturalnego bezrobocia. Pokonanie zagrożeń dla wolności wynikających z tych nierówności nie będzie możliwe bez oparcia cyfrowo poszerzonych relacji międzyludzkich na fenomenie solidarności.

Wybory dokonywane przez państwowe administracje w finansowaniu zadań publicznych kierunkowane są wieloletnimi narodowymi strategiami rozwoju. Przy czym w polskich warunkach faktycznego respektowania przez Warszawę wskazań Brukseli w określaniu kierunków polityk społecznych, nasza strategia przyjmuje „unijne” pojęcia i standardy.

Jednym z wynikających z tego moim zdaniem kluczowych zagrożeń dla powszechnego i sprawiedliwego wykorzystania nowoczesnych technologii, jest definiowanie terminu „solidarność międzypokoleniowa” konstruktywistycznie ¹ poprzez relacje tych społeczności które żyją teraz z tymi społecznościami które żyły wcześniej i które będą żyły później. A takie definiowanie terminu „solidarność międzypokoleniowa” zostało wpisane do przyjętej przez rząd w 2017 roku Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju ¹, lekceważąc właściwe dla polskiej kultury definiowanie personalistyczne poprzez naturę relacji rodziców z dziećmi.

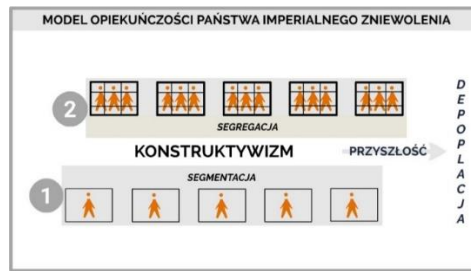

Rys. 2. Kolizja szkół socjologicznych w definiowaniu pojęcia solidarność międzypokoleniowa.

Konstruktywistyczne ujęcie relacji społecznych jest odpowiednie dla liberalno-lewicowej *ekonomii pragnień* redukującej człowieka do produktywności i konsumeryzmu, ułatwiając promocję różnych wynalazków kolektywizmu jak: czwarty sektor, obywatele kultury czy emancypacja społeczna. Co szkodzi powiązaniu równości i wolności jako fundamentalnej relacji narodowych kultury cywilizacji chrześcijańskiej, którym powinna służyć ekonomia rozumiana za Janem Pawłem II jako roztropna i dobroczynna troska o gospodarowanie pracą i zasobami materialnymi.

Nasze państwo

Dwie przedstawione szkoły opisywania relacji społecznych opierają się na różnym rozumieniu naszego człowieczeństwa. A w konsekwencji różnym określaniu roli człowieka w ekonomii i w polityce.

Rys. 3. Model opiekuńczości państwa imperialnego zniewolenia. Konstrukttywizm dla depopulacji.

W konstruktywistycznej *ekonomii pragnień*, człowiek jest przedmiotem oddziaływania sprzedawców, wzmacnianych przyjmowanymi autokratycznie opiekuńczymi politykami publicznymi. Takiej wizji człowieka odpowiada, definiowanie solidarności międzypokoleniowej jako relacji pomiędzy społecznością żyjącą współcześnie a społecznościami żyjącymi w przeszłości i w przyszłości.

W personalistycznie opartej na solidarności *ekonomii potrzeb*, człowiek jest podmiotem gospodarowania pracą, wzmacnianym przyjmowanymi demokratycznie przez społeczeństwo pomocniczymi politykami publicznymi. Takiej wizji człowieka odpowiada, definiowanie solidarności międzypokoleniowej jako relacji pomiędzy rodzicami, dziećmi i dziadkami.

Rys. 4. Model pomocniczości państwa demokratycznego samostanowienia. Personalizm dla humanizacji.

W konstruktywistycznym ujęciu racji istnienia państwa opiekuńczego, ponadnarodowa kultura daje zasoby znaków dla rozbudzania emocji, ułatwiając rozwiązywanie napięć społecznych poprzez programy depopulacji. W personalistycznym ujęciu racji istnienia państwa pomocniczego, kultury narodowe dają zasoby nawyków dla solidarności, ułatwiając rozwiązywanie napięć społecznych poprzez programy humanizacji.

Vox populi

Uważam, że intensywność programów destrukcji kultur narodowych podejmowanych niezależnie przez promotorów wirusów kłamstwa oraz promotorów wirusów wojny, wymaga od nas otwartego określenia narodowej gotowości do poszerzania zakresu obywatelskiego uczestnictwa w życiu publicznym. I możliwie pilnego wskazywanie konkretnych zadań i polityk publicznych odpowiednich dla wykorzystania nowoczesnych technologii i pomocniczego charakteru administracji państwa.

Rys. 5. Dwie perspektywy modernizacji ustrojowych.

Rozważając od kilku lat w gronie osób chroniących znaki czasu wiecznego w publicznych przestrzeniach, szanse na wykorzystanie cyfrowego poszerzenia kultury do aktywności obywatelskiej sądzimy, że warto zainteresować opiekunów organizacji młodzieżowych podejmowaniem społecznego rzecznictwa ładu krajobrazu. Tak by po uzyskaniu pomocniczego wsparcia instytucji kultury dla społecznej kompetencji odkrywania czy opieki nad publicznymi wartościami przestrzeni ożywić praktykę obywatelskiego uczestnictwa w gospodarowaniu wartościami wspólnot samorządowych.

Obecnie przewidujemy zachęcenie Ministra Edukacji i Nauki do wsparcia muzeów i domów kultury w organizacyjnej integracji młodzieżowego rzecznictwa krajobrazu. Czego efektem powinno być nie tylko doskonalenie form samokształcenia, czy podnoszenie kompetencji społecznych ale i wprowadzenie nowej sprawności „Opiekun genius loci”.

Dla potwierdzenia szerszego znaczenia społecznej troski o publiczne wartości krajobrazu, jako jednego z przejawów strategii humanizacji gospodarowania, w tym uznania „solidarnego rozwoju wiedzy” za paradygmat modernizowanych finansów publicznych, przewidujemy też zachęcenie Rządu do wprowadzenia korekt i uzupełnień do Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Nawiązując w ten sposób do ustrojowych wyzwań demokratyzacji infrastruktury rywalizacji gospodarczej.

Kraków, 14 stycznia 2023.

Pedagogika krajobrazu

Jadą, jadą dzieci drogą, siostrzyczka i brat i nadziwić się nie mogą jaki piękny świat ...

Wychowanie do starości

Mieszkając w centrum Krakowa jako codzienny spacerowy opiekun przed-przed-szkolnego wnuka, od dwóch lat często zachodzę na krakowski dworzec. *Bo tam się dzieje tyle ciekawych rzeczy że nadziwić się nie można.*

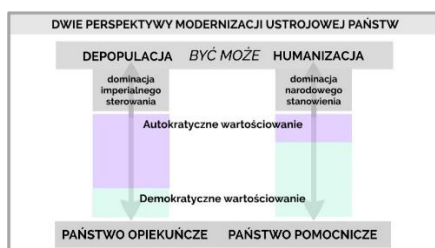
Jesienią zaczęliśmy jeździć na dworzec tramwajem, w którym też jest wiele ciekawych rzeczy. Więc czasami warto jest pojechać do samej pętli, potem do innej pętli a potem oglądnąć te trasy na mapie googli, na filmach YT i porównywać z tramwajami i trasami w Warszawie czy w Poznaniu.

Tak na numerach linii tramwajowych mój prawie trzyletni wnuk nauczył się rozpoznawania cyfry, na nazwach przystanków uczy się o znaczących postaciach czy zdarzeniach, na elektrycznych rozkładach jazdy poznaje sens mierzenia czasu.

Dzięki temu w jego mentalnej mapie krajobrazu Krakowa, będą mogły powstawać nie tylko mentalne bramy wejścia do rodzinnego samokształcenia matematyki, geografii, fizyki, historii czy medycyny, ale i mentalne bramy wejścia do oceny ładu krajobrazu, a dalej do kompetencji społecznego podejmowania rzecznictwa jego publicznych wartości (aktywności obywatelskiej). Co bardzo się mojemu wnukowi przyda dla wytrwałości uczenia się przez całe życie, oczywiście o ile (i) jego rodzice będą podtrzymywać praktykę samokształcenia w rodzinie z zachowaniem zasady obiektywizmu poznawczego, (ii) jego szkoły pomogą grupom rówieśniczego uczestnictwa w społecznym rzecznictwie krajobrazu a (iii) nasze państwo potrafi zmodernizować ustroj demokratyczny odpowiednio do znaczenia równości i wolności w cyfrowo poszerzonej kulturze.

Kultura solidarności

Wskazując w poprzednim tekście na humanizację jako oczekiwany kierunek strategii modernizacji ustrojowej Polski, podkreślam znaczenie państwa dla zapewnienia narodowego stanowienia i demokratycznego wartościowania. Dodałem przy tym, że o ile strategia depopulacji łączy się z ideą państwa opiekuńczego o tyle strategia humanizacji łączy się ideą państwa pomocniczego (rys. 1).

Rys. 1. Dwie perspektywy modernizacji ustrojowych państw.

Przyjmując za Feliksem Konecznym, że państwo to zjednoczenie rządzących i rządzonych przez administrację trzeba dodać, że w państwie opiekuńczym administracja powinna być służebna wobec rządzących natomiast w państwie pomocniczym administracja powinna być służebna wobec rządzonych (rys. 2). Powinna być, bowiem o ile w państwie pozorowanej demokracji rządzący nie są rozliczani przez rządzonych, administracja staje się faktyczną władzą.

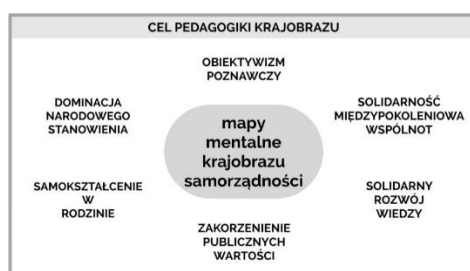
Rys. 2. Wartościowanie i służebność w różnych rodzajach państw.

Pożytki z demokratycznego wartościowania, służebności administracji oraz rozliczalności rządzących dla równości i wolności łącznie zależą od praktyki obywatelskiego zaangażowania we wspólne sprawy. W tym mentalnego przygotowania do kultywowania wspólnych wartości, wśród których kluczowymi dla bezpieczeństwa od zawsze jest solidarność międzypokoleniowa a w gospodarce opartej na wiedzy kluczową dla rozwoju staje się solidarny rozwój wiedzy (rys. 3).

Rys. 3. Wsparcie obywatelstwa w państwie pomocniczym.

Wobec znaczenia tych publicznych wartości dla bezpieczeństwa i rozwoju, sądzę że początkami pedagogiki skupionej na uczniu warto być zaciekawianiem obiektami rozbudzającymi poczucie ojczyźnianej współodpowiedzialności. Pedagogiki korzystającej z potencjału osobistej i indywidualnej relacji nauczyciela i ucznia, opierającej się na publicznych wartościach zakorzenionych w krajobrazie wspólnoty.

Rys. 4. Cel pedagogiki krajobrazu.

Co w efekcie prowadzić powinno do tworzenia w formującej się świadomości dzieci mentalnych map krajobrazu samorządności (rys. 4). Jako celu pedagogiki krajobrazu i kompetencyjnej podstawy do obywatelskiej aktywności.

... a jak to robicie ?

Nie mając poczucia gnozy, zacząłem się rozglądać za ośrodkami refleksji narodowej, które mogą pomóc domowym pedagogom krajobrazu w systematyce tematów i celów postojów edukacyjnych. Ośrodków

respektujących właściwe dla cywilizacji łacińskiej pierwszeństwo znaczenia porządku czasu wiecznego (grecki Aion) wobec porządku czasu systematycznego (Chronos) i porządku czasu spontanicznego (Kairos) i szanujących rodzinę jako instytucję międzypokoleniowej pracy solidarnej.

Komercyjna praca metodyczna absolwentów takich ośrodków realizować powinna, wskazane w zamierzeniach strategii humanizacji, pomocnicze wsparcie administracji dla rodzinnej pracy solidarnej. Czyli jacyś specjaliści, zatrudnieni w jakichś instytucjach, finansowanych przez jakieś zadania publiczne, powinni prowadzić współpłatne kursy dla domowych pedagogów krajobrazu.

Dlatego 18 stycznia na otwartym forum Towarzystwa Urbanistów Polskich w Krakowie zgłosiłem propozycję opracowania i promocji metod uczenia dzieci okresu żłobkowego, przedszkolnego i szkolnego z wykorzystaniem plenerowych pasm poznania. Tak by wspomóc dziadków, rodziców i innych codziennych opiekunów dzieci w budowaniu map mentalnych naszych miłusińskich, z wykorzystaniem obserwacji z podróży publiczną komunikacją i rozważań prowadzonych w trakcie postoi edukacyjnych.

Co poprzez poszerzenie społecznej roli urbanistyki o zagadnienia pedagogiczne, powinno prowadzić do jej renesansu, a zawód urbanisty do odzyskania statusu zawodu zaufania publicznego.

Kraków, 22 stycznia 2023.

Humanizacja urbanistyki

Ochrona miast przed tsunami algorytmów sztucznej inteligencji wymaga humanizacji urbanistyki.

Zaufanie bez urbanistów

Dynamika post PRL-owskich przekształceń własnościowych w powiązaniu z powodowanym liberalną doktryną deregulacją ustroju planowania przestrzennego, doprowadziły w III RP do spadku znaczenia zawodu urbanisty, w tym do pozbawienia go statusu zawodu zaufania publicznego (2014) [1] ¹. Szerszym tłem tego obniżenia rangi urbanistyki jako nauki o zasadach i standardach planowania, są ekonomiczne procesy depersonalizacji i komercjalizacji zarządzania nieruchomościami i polityczny proces osłabiania politycznej rozliczalności rządzących przez rządzonych.

Przedstawiam najogólniej przesłanki tego procesu, choć sięgając do osobistych doświadczeń chciało by się postawić pytania o udział w jego przebiegu osób uzyskujących największe korzyści. Myślę tu o deweloperach, zarabiających największe pieniądze na lokowaniu budowlanki w sąsiedztwie i na zgubę unikalnych wartości krajobrazowym oraz o politykach, którzy na różnych etapach planowania czy gospodarowania przestrzenią, mniej lub bardziej intencjonalnie, pozwalali na takie dewastacje.

Przywołuję to zjawisko jako niegdysiejszy inicjator i współorganizator konferencji „Przestrzenie dla korupcji” (2002), w której wskazywaliśmy na słabości demokracji jako przyczynę dewastacji krajobrazu miast. Niestety ani wówczas ani później nie udało mi się przekonać znajomych urbanistów do kluczowego znaczenia tej diagnozy.

Z czasem utwierdzam się jednak w przekonaniu o jej prawidłowości i wadze, tym bardziej że modernizacja ustroju demokratycznego stawać się wkrótce będzie nie tylko warunkiem podnoszenia dobrobytu materialnego ale i warunkiem przetrwania kultury narodowej. Dlatego bolejąc nad postępującym procesem marginalizowania roli ważnego dla ładu krajobrazu zawodu urbanisty, podjąłem się amatorskiego rozważenia jego misji.

Jakie Państwo

Przyjmując za Feliksem Koniecznym, że Państwo jest zjednoczeniem rządzących i rządzonych przez administrację, na wstępie warto rozważyć w jakiej doktrynie ustroju państwa i w jakim paradygmacie finansowania polityk publicznych, przyjdzie nam rozwiązywać kolizje w postrzeganiu potrzeb, naturalne dla gospodarowania wolnych

ludzi w warunkach rozproszonej własności. Własności rozproszonej zarówno pomiędzy mających różne oczekiwania indywidualnych posiadaczy terenów, jak i pomiędzy różnego zakresu wspólnoty samorządowe, których członkowie też mają różne oczekiwania wobec posiadanych przez nią terenów.

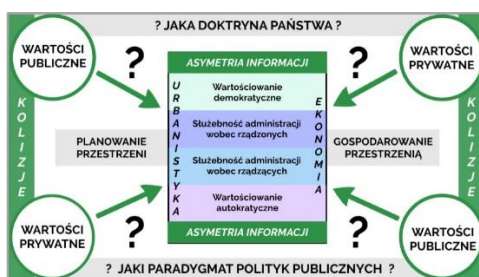
Rys. 1. Decyzje w warunkach asymetrii informacji o kolizjach wartości.

Decyzje polityczne i administracyjne podejmowane są zatem w warunkach gdy kolizje w oczekiwaniach sposobu zaspokajania potrzeb zachodzą nie tylko pomiędzy wyrazicielami oczekiwań wartości prywatnych i wartości publicznych ale i wewnątrz tych społeczności. A dodatkowo wiążą się asymetrią w rozkładzie informacji pomiędzy członkami wspólnot samorządowych (rys. 1).

Rys. 2. Rozliczalność polityczna za efekty zagospodarowania przestrzeni.

Zważyć przy tym należy, że regulacje w zakresie planowania przestrzennego określone są w różnych aktach prawnych na kilku szczeblach władzy samorządowej, a decyzje administracyjne o konkretnym zagospodarowaniu podejmowane są w organach gminy. Dla wykorzystania specjalizacji kompetencyjnej tych zagadnień w trakcie przygotowywania decyzji politycznych i administracyjnych służy rozdzielanie zagadnień planowania (planowanie przestrzeni [2] ⁱⁱ), od zagadnień zarządzania terenami wspólnoty samorządowej oraz nadzorowania prawidłowości wykonywania przyjętych regulacji (gospodarowanie przestrzeni) (rys. 2).

Rys. 3. Urbanistyka i ekonomia specjalizacjami zawodowymi w pracy administracji.

Różnica pomiędzy abstrakcyjnością refleksji prognostycznej dla planowania przestrzeni a konkretnością refleksji wykonawczej dla gospodarowania przestrzenią, wymaga zastosowania innych miar wartości przez urbanistów i ekonomistów jako pracowników administracji służebnej wobec polityków w rozwoju wartości na terenie wspólnoty samorządowej. Przy czym decyzje polityczne podejmowane są nie tylko przez rządzących, uprawnionych do tego przez wspólnotę w procedurach wyborczych, ale i przez rządzonych czy to w trakcie wyborów politycznych przedstawicieli czy to w trakcie bezpośrednich referendów (rys. 3).

Pomocniczość dla rozwoju

Bez względu na przyczyny powolności procesu transformacji ustrojowej naszego Państwa, uważam że administracja nie wypełnia jeszcze niestety charakteru pomocniczego w żadnej z dziedzin polityk publicznych. Tak w sprawach przestrzeni, jak i edukacji, zdrowia czy sądownictwa stale pozostajemy w formule Państwa opiekuńczego, z dominacją wartościowania o charakterze autokratycznym (rys. 4).

Rys. 4. Dwie perspektywy modernizacji ustrojowej Polski.

Warunkiem koniecznym dla przełamania tego defektu modernizacji ustrojowej, jest moim zdaniem polityczne uznanie wagi ekonomicznej refleksji nad skutkami cyfrowej zmiany fundamentu dynamiki gospodarowania z oparcia rozwoju na kapitale na oparcie rozwoju na wiedzy. Co w Państwach narodów chroniących równość i wolność, przynieść powinno polityczne przesądzenie strategicznej zmiany paradygmatu tworzenia polityk publicznych z komercyjnego rozwoju wiedzy na solidarny rozwój wiedzy.

Rys. 5. Doktrynalne konsekwencje wyboru jednej z dwóch możliwych strategii dominacji w wykorzystaniu cyfrowego poszerzenia kultury.

Dlatego jak to przedstawiałem we wcześniejszych tekstach, solidarny rozwój wiedzy powinien stać się w Polsce zasadą główną modernizowanego systemu polityk publicznych zastępując obecnie dominującą zasadę komercyjnego rozwoju wiedzy. W wymiarze strategii przemian ustrojowych taka humanizacja gospodarowania wymagać będzie przejścia z faktycznie stosowanej obecnie w Polsce doktryny państwa opiekuńczego na zapisaną w naszej Konstytucji doktrynę państwa pomocniczego.

Rys. 6. Pedagogika krajobrazu przedmiotem administracyjnego wsparcia kompetencji dla demokratycznego wartościowania zagospodarowania przestrzeni.

Te wynikające z refleksji o szansach i zagrożeniach cyfrowego poszerzenia kultury gospodarowania, konsekwencje dla podstaw ustrojowych zawodu urbanisty, wydają mi się dostateczną przesłanką do podjęcia się praktycznego wprowadzania nowych metod *Pedagogiki krajobrazu* przez urbanistów. Metod mogących rozwijać

zarówno ciekawość poznania dla edukacji przez całe życie jak i obywatelską gotowość dla demokratycznego udziału w samorządności wspólnot.

Okiem spracowanego dziadka

Jak przedstawiłem to w tekście Pedagogika krajobrazu, wydaje się że najlepszym przedmiotem dla samokształcenia wrażliwości na ład krajobrazu i postawy rzecznictwa publicznych wartości u dzieci i młodzieży, jest plenerowe odkrywanie źródeł i użyteczności obiektów w przestrzeniach miasta [3] ⁱⁱⁱ. Przygotowanie kompetencyjne rodziców, dziadków i innych opiekunów dzieci i młodzieży, chętnych do podjęcia pracy solidarnej w nauczaniu zagadnień urbanistycznych indywidualnie skupionym na uczniu, wymagać będzie nie tylko opracowania nowych metod edukacji pozaszkolnej, ale i poszerzenia zakresu specjalizacji i zawodu urbanisty.

Uważam, że w publicznej debacie powinno się podjąć poszerzenie zakresu powinności zawodu urbanisty które w Karcie Ateńskiej (2003) ujęto w cztery kategorie: (1) pracowników nauki, których działanie ma zabarwienie humanistyczne; (2) projektantów planów, futurologów; (3) doradców politycznych i mediatorów; (4) zarządców w dziedzinie gospodarki miejskiej. Dobrą okazją do otwarcia debaty nad wprowadzeniem piątej kategorii: nauczycieli pedagogiki pracy solidarnej, wydaje się być tegoroczny jubileusz 100-lecia Towarzystwa Urbanistów Polskich.

Uważam, że dla powiększenia szansy na polityczne skonsumowanie efektów takiej debaty, warto będzie zaprosić do niej nie tylko ekonomistów, pedagogów czy politologów. Dla nadania jej dynamiki odpowiedniej dla horyzontalnego rozwoju wiedzy warto też do niej zaprosić domorosłych praktyków samokształcenia w rodzinie.

I w tej ostatniej roli praktykującego dziadka pozwalam sobie zaproponować poniższe amatorskie ujęcie misji zawodu urbanisty, odpowiednio do obywatelsko oczekiwanej zmiany charakteru naszego państwa z autokratyczno-opiekuńczego na demokratyczno-pomocnicze:

misją urbanisty winno być ułatwianie wspólnotom samorządowym rozwiązywania konfliktów wynikających z różnorodności wartości poprzez zmniejszanie asymetrii informacji o zagospodarowaniu przestrzeni.

Andrzej Madej, 31 stycznia 2023.

ⁱ Rok przed tą decyzją obniżającą rangę urbanisty jako jedyne go zawodu usuniętego z listy zawodów zaufania publicznego w opinii środowiska Maciej Nowakowski i Barbara Bańkowska „Gospodarka przestrzenna w Polsce i system planowania przestrzennego są w stanie kryzysu, to zgodna opinia środowisk zawodowych i naukowych, potwierdzona przez oceny Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, raporty NIK oraz uzasadnienia do wyroków Trybunału Konstytucyjnego. System prawny jest pełen luk, błędów i nierealnych regulacji. Pogarsza ten stan złe wdrażanie prawa i niepokojące praktyki jego stosowania. Inicjatywy legislacyjne podejmowane na forum Sejmu i Senatu budzą często niepokój i wątpliwości co do ich intencji. Systemowe źródła kryzysu gospodarki przestrzennej są znane: głównie to skrajny neoliberalizm – ekonomiczna filozofia kolejnych rządów. Poszliśmy jednak dalej niż to proponuje „szkoła chicagowska” – uczyniliśmy przedmiotem gier rynkowych również gospodarkę przestrzenną i mieszkaniową, sektory, w których obowiązki władz publicznych w krajach cywilizowanych nie są kwestionowane” (Maciej Nowakowski i Barbara Bańkowska w „Sto lat planowania przestrzeni polskich miast 1910-2010” Oficyna Naukowa Warszawa).

ⁱⁱ Znaczenie planowania przestrzennego w kontekście całego procesu politycznego podkreśla Barbara Bańkowska w tekście Podstawy prawne funkcjonowania zawodu urbanisty: „Powszechnie uznaje się, że planowanie nie dotyczy wyłącznie przygotowania planu. Jest częścią procesu politycznego mającego na celu zrównoważenie interesów wszystkich zainteresowanych stron – publicznych i prywatnych – tak aby rozwiązać konflikty zapotrzebowania na przestrzeń i programy rozwojowe.” <http://metropolitan.im.edu.pl/wp-content/uploads/2016/09/Metropolitan-2-50-75.pdf>.

ⁱⁱⁱ Miasto to dla mnie: ludzie, rzeczy i pamięć (zastyszane).